הלכות גירושין פרק ה' (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום השיעור: רמב"ם הלכות גירושין פרק ה'

הקדמה לפרק ה' – מהות נתינת הגט ו"רשותה" של האשה

1. לשון הרמב"ם

הלכות גירושין פרק ה' (המעבר מפרק ד' לפרק ה' – הלכות נתינת הגט לרשותה).

2. פשט הרמב"ם

עד כאן (בפרק ד') למדנו כיצד כותבים את הגט ומהו נוסחו. כעת, בפרק ה', נלמד כיצד מוסרים את הגט שנכתב, ומה נחשב "רשותה" לענין קבלת הגט.

3. **חידושים וביאורים**

* **מושג ה"רשות" בגט לעומת שבת וקנינים:** הפרק בא לבאר מהי "רשותה" (ר' יואל אשר). מושג ה"רשות" נוגע הן בהלכות שבת (רשות היחיד, רשות הרבים) והן בהלכות קנינים (היכן חצרו של אדם קונה לו), אך לגבי גט יש הלכות מיוחדות במה שנקרא רשותה. התורה אומרת "ונתן בידה", ולומדים מכך שאין הכוונה לידה בלבד, אלא לכל דבר שהוא כמו ידה – כלומר מקום שיש לה שליטה עליו ויכולה לשמור אותו (כמו חצרה).

* **האם הנתינה והגט הם ה"חלות" או רק ראיה מעשית:**

* **הצד שהנתינה היא ענין מעשי (ר' יואל אשר):** תחילה רוצים לומר שהמסירה ליד אינה אחד מתנאי הגט עצמו (כמו עדים), אלא יותר ענין מעשי – צריך לתת לה אותו כדי שיהיה בידה. ראיה לכך מגט על תנאי או מגט שחל לאחר זמן: בשעה שמוסרים אותו לידה עדיין אינו גט, ומכאן שהנתינה אינה החלות עצמה. כמו כן, היא צריכה מעשית שיהיה הגט בידה ("יוצא מתחת ידה") כדי שתוכל להראות שהיא מגורשת כשתרצה להינשא לאחר זמן.

* **הדחייה והשקלא וטריא בענין תנאי בגט (ר' יצחק):** יש לשאול האם כבר למדנו בארבעת הפרקים הקודמים שאפשר לעשות תנאי בגט או לומר "הרי את מגורשת לאחר שלשים יום" (כמו בקידושין), שהרי גט צריך להיות "דבר הכורת". (לאחר שר' יואל אשר מזכיר שעדי מסירה צריכים לראות את הגעת הגט לידה), ברור שיש מציאות של "אם לא באתי מכאן ועד שלשים יום". אולם גם שם (כמו בקידושין על תנאי), מעשה הקנין נעשה עכשיו בשעת הנתינה, ולאחר מכן רק מתברר האם נעשה גט. ממילא הנתינה היא ודאי הקנין והחלות, ולא סתם ענין מעשי.

* **מהות שטר הגט – חלות לעומת ראיה/שובר (ר' יצחק):** מה שהרמב"ם כתב לעיל שענין עדי החתימה הוא כדי שיוכלו לראות לאחר מכן (ראיה) – אינו ברור כלל, שהרי בפשטות גט הוא חלות – הגירושין נעשים על ידי נתינת הגט. אף שאפשר להשתמש בו אחר כך כראיה (כדי שבית דין ידעו שנתגרשה כשהגט יוצא מתחת ידה), אין הראיה עיקר הגט. ראיה על תשלום נקראת "שובר" (קבלה, שכותבים לכתובה), אבל גט אינו שובר אלא הדבר שעושה את החלות. ראיה לכך: לאחר נתינת הגט אפשר לשרוף אותו (ואכן כיום נוהגים לקרוע או לשרוף את הגט, ובית הדין כותב "מעשה בית דין" לראיה).

* **:** בכל זאת מסתבר שלגט יש שייכות לראיה, שהרי מטרתו שתהיה מותרת לכל אדם (ר' יואל אשר). אך על כך יש לשאול (ר' יצחק): וכי בקידושין צריכה היא להחזיק את כסף הקידושין כדי להראות שהיא מקודשת? מדוע צריך שטר דווקא בגט? יש בזה "סברא בעל-ביתית": קידושין אפשר לעשות בכסף משום שהיא נשארת לגור עמו, וממילא רואים שנתקדשה; מה שאין כן בגט היא הולכת לה, ולכן צריך לתת לה שטר כדי שיהיה לה דבר להראות שנתגרשה. אולם אלו רק סברות בעלמא, ובלמדות עיקר דין הגט אינו משום ראיה (ר' יצחק).

הלכה א' – ב' (גדר "ונתן בידה", "חיקה" ושליח קבלה)

1. לשון הרמב"ם

זה שנאמר בתורה ונתן בידה, אין ענין הכתוב שיגיע הגט לידה, אלא שיגיע הגט לה. ואחד ידה או חיקה או חצרה או שלוחה שעשת ידו כידה, הכל אחד הוא... לתוך ידה או לתוך חיקה...

2. פשט הרמב"ם

הרמב"ם מבאר שכאשר התורה אומרת "ונתן בידה", אין "ענין" הפסוק (משמעותו) דווקא כפשוטו שהגט חייב להגיע ממש לידה, אלא העיקר הוא שהגט יגיע "לה" – אליה. ממילא אין הבדל אם הבעל נותן אותו בידה, ב"חיקה" (חזה או בגדיה), בחצרה, או לשליח קבלה שלה שעשתה את ידו כידה – הכל אחד ונחשב שהגיע אליה.

3. **חידושים וביאורים**

* **גדר שליח קבלה ("שעשת ידו כידה"):** יש דיוק בלשון הרמב"ם "או שלוחה שעשת ידו כידה" (ר' יואל אשר): אין זה סתם שליח כמו בקידושין, אלא סוג מיוחד של מינוי שליחות, שבו האשה נותנת לשליח את הכח שידו תהיה ממש כידה, כך שברגע שהגט מגיע לידו כבר נחשב שהגיע אליה ("לה") והיא מתגרשת מיד.

* **שתי דרכים בהבנת הלימוד של "ונתן בידה" (הרחבת היד לעומת ריבוי מ"ונתן"):** בפרק א' כבר כתב הרמב"ם בתנאי הגט שצריך להגיע "לידה או ליד שלוחה או לחצרה שהכל כידה כמו שיתבאר", ולזה הוא מתכוון כאן בפרק ה' (ר' יצחק). הגמרא אומרת: *"ידה אין לי אלא ידה, גגה חצרה וקרפיפה מניין? תלמוד לומר ונתן מכל מקום"*. יש שתי דרכים בלמדות כיצד הלימוד פועל:

1. **המילה "יד" עצמה היא דבר מופשט:** ידו של אדם היא הכלי החזק ביותר שלו וכלי הקיבול שבו הוא עושה דברים ומקבל דברים; ממילא כל דבר אחר השייך לו או שהוא משתמש בו לקבל (כל דבר שהוא בשליטתה) נקרא גם הוא "ידו" (ר' יואל אשר). (לגבי תפילין, "וקשרתם לאות על ידך", ודאי שאין אומרים שאפשר להניח תפילין על חצרו, משום ששם הכוונה ליד ממש).

2. **"יד" לאו דווקא, ועיקר הלימוד הוא מ"ונתן":** בגמרא וברמב"ם כאן נראה אחרת (ר' יצחק): המילה "ידה" היא רק משל ודוגמא, ועיקר הלימוד בא מהמילה "ונתן" (מכל מקום) – שהעיקר הוא הנתינה אליה ("שיגיע הגט לה"), ולא דווקא המילה "יד".

* **גדר "ידה" – האם אפשר להניח גט על ראשה:** מה יהיה הדין אם הניח את הגט על ראשה, או על רגליה כשהיא יושבת? (ר' יואל אשר ור' יצחק). תחילה אפשר לחשוב שהראש בעייתי משום שהגט עלול ליפול וחסר ב"משתמרת" (ר' יואל אשר), אך באמת פשוט שהוא כשר ונכלל ב"ידה" בלי שום ריבוי מפסוק, שכן העיקר אצל הרמב"ם הוא המציאות – "שיגיע הגט לה", שיגיע אליה (ר' יצחק). אם אפילו "חצרה" מועילה, על ראשה ודאי מועיל (ר' יואל אשר).

* **מהו פירוש "חיקה" (קושיא על הפירוש המקובל "ברכיה"):**

* **קושיית התוספות:** יש קושיא חזקה על מה שמפרשים תמיד "חיקה" כ"ברכיה". התוספות שואלים: מה החידוש ב"בתוך חיקה"? אם הכוונה לברכיה, הרי זה ממש על גופה (כמו על ידה או על ראשה), ומה ההבדל בין יד לברכיים? (ר' יצחק).

* **ניסיון ליישב והדחייה:** אולי ההבדל הוא שכשהיא עומדת צריך להניח בידה, ו"חיקה" הוא כשהיא יושבת וזורקים לה על ברכיה (ר' יואל אשר). אך עדיין זה פשוט על גופה ואין בזה שום חידוש (ר' יצחק).

* **ביאור התוספות (בגד):** מחמת הקושיא לומדים התוספות ש"חיקה" הוא **בגדה** – למשל שמלה ארוכה או מעיל הנגרר על הקרקע לצדה; אם הניח עליו את הגט, נחשב גם כן שהגיע אליה, וזה כבר חידוש (ר' יצחק).

* **:** בכלל, בכל הפסוקים בתנ"ך ובלשון חז"ל "חיק" אינו כלל "ברכיים", כפי שיש המפרשים בטעות, אלא הוא הבגדים הסמוכים לגוף – בכיס החזה (בבגד העליון, מעל המותניים, היכן שמחזיקים תינוק) (ר' יצחק):

* *"ושכבה בחיקך"* / *"אשת חיקך"* / *"שוכבת חיקך"* – אין טעם לומר שהיא שוכבת על ברכיו, אלא הכוונה שהיא נכנסת תחת בגדיו (כמו הלשון *"בצל כנפיך"* או *"תחת כנפיו"*, שאינו כנפיים אלא בגדים, וכמו *"יסתרהו בסתר מלבושיו"* – ר' יצחק ור' יואל אשר).

* *"הבא נא ידך בחיקך"* (אצל משה רבינו) – אין הכוונה לברכיו, אלא להכניס את היד לתוך הבגד, לכיס החזה.

* *"שאהו בחיקך"* / *"שאתו בחיקו"* / ובלשון חז"ל *"נטלה בחיקו"* – נושאים אותו בתוך הבגד (בחזה).

* *"כעס בחיק כסילים ינוח"*.

* **מחלוקת רס"ג ורד"ק:** במילון מובא שרבנו סעדיה גאון מפרש "חיק" כ"בית הזרוע" (בשרוולים). הרד"ק בספר השרשים דוחה זאת, משום שזה מתאים רק לערבים ההולכים בשרוולים גדולים ורחבים (כמו כנפיים, או כמו חולצות חסידיות), אבל במלכות אדום אין הולכים כך; ממילא מפרש הרד"ק ש"חיק" הוא החלק העליון של הבגדים (החזה). לפי זה יכול "חיקה" בהלכה לכלול הכנסת הגט לכיסה, ואולי אפילו לסלה או לתיקה (תיק מסמכים) (ר' יצחק).

הלכה ג' (פרטי "חצרה": קנויה, מושכרת או שאולה)

1. לשון הרמב"ם

אחת חצרה הקנויה לה, או חצרה המושכרת לה, או השאולה לה – הכל רשותה היא, ומשיגיע גט לרשותה נתגרשה.

2. פשט הרמב"ם

אין הבדל אם החצר בבעלותה (קנויה), או שהיא שוכרת אותה, או ששאלה אותה – הכל נחשב רשותה לענין גט, ומשהגיע הגט לשם היא מגורשת.

3. חידושים וביאורים

* **ההבדל בין "רשותה" בגט לקנין חצר רגיל:** "חצרה" בגט אינה דווקא מקום שהיא בעליו, אלא זהו ענין מעשי – מקום שיש לה בו שליטה וזכות לשלוט שם (ר' יצחק ור' יואל אשר). הספר "יד פשוטה" מציין שבזה שונה הדין מקנין חצר רגיל בחושן משפט: בקנין רגיל רק חצרו של המשכיר (בעל הבית) קונה לו, ושוכר אינו יכול לקנות חפצים על ידי החצר ששכר. לכן אומר הרמב"ם בדיוק: "הכל רשותה היא" – לענין גט נקרא רשותה, שכן מעשית כשדבר מגיע לשם היא הראשונה לראותו ויש לה שם השליטה (ר' יואל אשר). גם בקידושין יש דין דומה (למשל בספק קרוב לו ספק קרוב לה – ר' יצחק), משום שבקידושין ענין הנישואין הוא קירוב ומגורים משותפים בבית אחד (ר' יואל אשר).

* **:** אף שמעיקר הדין אפשר לזרוק גט דרך החלון לדירתה השכורה או לתיבת הדואר שלה בפני שני עדים, פוסק הרמ"א באבן העזר שהמנהג לתת את הגט דווקא בידה ממש (ולא בכיסה או בתיקה), ובבית הדין עורכים סדר ומעמד שלם כיצד היא פושטת את ידיה וסוגרת אותן על הגט (ר' יצחק). טעמי המנהג הם:

(א) כדי שיהיה הדבר ברור לגמרי בלי שום ספקות; (ב) הפוסקים רצו שהבעל והאשה יהיו שניהם נוכחים בבית הדין, דבר הנותן צורה אחרת לגמרי לענין (ר' יואל אשר); (ג) כיום הרי אין מגרשים אשה בעל כרחה (מחמת חרם דרבנו גרשום), וצריך לראות שהיא מסכימה – אף שהרמ"א עצמו מדבר במפורש על נקודת הנתינה ביד (ר' יצחק).

הלכה ד' (עומדת בצד חצרה – "אין חבין לאדם אלא בפניו", יד לעומת שליחות)

1. לשון הרמב"ם

הזורק גט לאשתו לתוך חצרה – אם היתה עומדת בצד רשותה, נתגרשה; ואם לאו, לא נתגרשה עד שתעמוד בצד חצרה. ואף על פי שהיא חצר שישתמר הגט בתוכה, שחובה היא לה הגירושין, ואין חבין לאדם אלא בפניו.

2. פשט הרמב"ם

אם בעל זורק גט לחצר אשתו, היא מגורשת רק אם היא עומדת שם בצד רשותה בשעת הזריקה. אם אינה שם, אינה מגורשת עד שתעמוד בצד חצרה. הטעם אינו משום חסרון בשמירה (אפילו הגט שמור שם לגמרי), אלא משום שגירושין הם "חובה" (הפסד/חיסרון) לאשה, ויש כלל ש"אין חבין לאדם אלא בפניו" (אי אפשר לעשות חובה לאדם כשאינו נוכח).

3. חידושים וביאורים

* **מדוע גט נחשב תמיד "חובה" אפילו כשהיא רוצה בו:** הכלל הוא "זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם אלא בפניו": מתנה היא טובה, ולכן חצרו של אדם יכולה לקנותה אוטומטית אפילו כשאינו שם; אבל גט הוא חובה, שהרי היא מפסידה את בעלה ואת מפרנסה (ר' יואל אשר). יש לשאול: מה אם האשה רוצה בגט, מדוע לא יועיל אז שלא בפניה? התירוץ הוא שחכמים נתנו לגירושין שם קטגורי של דבר "חובתי" ועצוב (וגם בעבד יש סוגיא דומה). אפילו כשאדם רוצה בחובה, עדיין היא מוגדרת כחובה, וחובה אינה יכולה לחול שלא בפניו (ר' יצחק).

* **ההבדל העמוק בין "שלא מדעתה" ל"שלא בפניה" בחצר (יד לעומת שליחות):** מצד אחד הרי ידוע ש"אשה מתגרשת שלא מדעתה" (אפשר לגרש אשה בעל כרחה, נגד רצונה). מדוע אם כן צריכה היא כאן לעמוד בצד חצרה מטעם "אין חבין לאדם אלא בפניו" – הרי אין צורך כלל בהסכמתה?

* **ביאור מצד שליחות (ר' יצחק):** הגמרא אומרת ש"חצר משום שליחות איתרבאי" (חצר פועלת מדין שליח). אף שבעל יכול לגרש את אשתו בעל כרחה, אינו יכול לעשות לה "שליח לקבלה" בעל כרחה – רק האשה עצמה יכולה למנות שליח לקבלה. ממילא, כשאינה בצד חצרה, אין החצר יכולה לפעול בתורת "יד", אלא היתה צריכה לפעול בתורת "שליחות" או "זכיה", ואי אפשר לעשות את חצרה שלוחה לקבל חובה שלא בפניה.

* **חידוש בדין "בפניה" (ר' יואל אשר ור' יצחק):** "בפניו" אין פירושו שהיא חייבת להסכים או לרצות בקנין! בקנין רגיל או במתנה צריך הקונה לרצות לקנות. אבל בגט, אם הניח אותו בידה, היא מגורשת אפילו היא צועקת שאינה רוצה לקנותו. כך גם בחצר: כשאינה שם ("שלא בפניה"), אין החצר יכולה לפעול משום שזו חובה. אבל כיון שהיא עומדת בצד חצרה ("בפניה" / "והיא עומדת בצד ביתה"), נחשבת החצר כ"ידה" (המשך של האדם עצמו), ואז אפילו היא עומדת שם וצועקת "איני רוצה לקבל את הגט ואיני רוצה לקנותו!", אין מחאתה מועילה כלום והיא מגורשת בעל כרחה. כל חסרון "אין חבין" הוא רק ב"שלא בפניו", ולא בחסרון רצונה.

* **שיטת הרמב"ם ב"חצר משום יד" (תיקון להלכה א'):** בהלכה א' נראה היה שהרמב"ם סובר שחצר פועלת משום שהיא מעין "ונתן בידה" (ר' יואל אשר). אולם הרמב"ם לא אמר זאת במפורש, אלא אנו דייקנו זאת מעצמנו. באמת ייתכן שהרמב"ם לומד זאת גם מסוגיית שליחות. ואפילו אם נאמר "חצר משום יד", אין הכוונה דווקא לפסוק "ונתן בידה", אלא סתם באופן כללי שחצר היא המשך של האדם (כמו המושג "יד פועל כיד בעל הבית" בענינים אחרים). אך איך שלא יהיה, אי אפשר להשתמש בחצר בתורת "יד" שלא בפניו כשזו חובה (ר' יצחק).

הלכה ה' (זריקת גט מחצר לגג ולהפך; "יורד לנוח" ונשרף)

1. לשון הרמב"ם

היתה עומדת בראש הגג שלה, והוא מלמטה בחצירו, וזרק לה גיטה – כיון שהגיע לאויר מחיצות המעקה, או לפחות משלשה סמוך לגג, נתגרשה. ובלבד שיהיה יורד לנוח. אבל אם נמחק או נשרף קודם שיגיע לה, אף על פי שנמחק אחר שהגיע לאויר מחיצות או אחר שהגיע לפחות משלשה סמוך לגג, כגון שנשבה הרוח והעלתהו או נשרף, הואיל ואינו הולך לנוח – אינו גט ולא נתגרשה. היה הגג שלו והוא מלמעלה בו, והיא מלמטה בחצר שלה, וזרק לה גיטה – כיון שיצא הגט ממחיצות הגג, והגיע למחיצות מקומה שהיא עומדת בו, נתגרשה. זרק לרשותה לתוך האש ונשרף או לתוך המים ואבד [אינו גט]. אבל אם הגיע לרשותה, ואחר כך באה אש ושרפתו, הרי זה גט.

2. פשט ברמב"ם

* **מלמטה למעלה:** האשה עומדת למעלה על הגג שלה, והבעל עומד למטה בחצירו וזורק לה את הגט כלפי מעלה. מן הרגע שהגט נכנס לאויר רשותה – כלומר: אם יש מעקה (מחיצות) סביב הגג, משעה שנכנס לתוך אויר המחיצות; ואם אין מחיצות, משעה שנכנס לתוך שלשה טפחים סמוך לגג (מדין לבוד) – היא כבר מגורשת באויר, עוד קודם שנח. אולם התנאי הוא שהגט יהיה "יורד לנוח" (בדרכו לנחות בשלום). אם הגט נמחק או נשרף קודם שהגיע לקרקע החצר ("לה" פירושו לקרקע החצר, ולאו דווקא לידה) – אפילו אם אירע הדבר לאחר שכבר היה באויר המחיצות

או בתוך הלבוד של שלשה טפחים (למשל, הרוח העיפה אותו, או שנפל למים או לאש) – אינו גט, משום שלא היה "הולך לנוח".

* **מלמעלה למטה:** הבעל עומד למעלה על הגג שלו, והיא עומדת למטה בחצר שלה, והוא זורק לה את הגט כלפי מטה (למשל כשהוא קשור לאבן קטנה). משעה שהגט יוצא ממחיצות הגג שלו ונכנס לאויר מחיצות החצר שלה למטה, היא מגורשת עוד קודם שנח.

* **אש ומים:** אם בוערת אש בחצרה והבעל זורק את הגט ישירות לתוך האש והוא נשרף, או לתוך המים והוא אובד, אינו גט (משום שלא היה "הולך לנוח"). אבל אם הגט כבר נח על הקרקע ברשותה, ורק אחר כך באה אש ושרפה אותו, הרי זה גט, משום שכבר הגיע לרשותה קודם לכן.

3. חידושים וביאורים

* **הסתירה ברמב"ם ומחלוקת המפרשים בגדר "הולך לנוח":**

* **הקושיא (ר' יואל אשר):** אם אויר המחיצות או שלשת הטפחים כבר נחשבים רשותה, מדוע אינה מגורשת כשהגט נשרף לאחר שנכנס לשם?

* **תירוץ על פי מפרשים בדעת הרמב"ם (ר' יצחק):** הרמב"ם מבין ש"הולך לנוח" פירושו פשוטו: **שהגט הגיע ונח בפועל.** כלומר, הדבר אינו תלוי בחישוב האם בשעת הזריקה היה *יכול* לנחות בכוח (ואין נפקא מינה אם האש כבר הייתה שם קודם לכן או לא). אלא אם נח בפועל, היא מגורשת למפרע חצי שנייה קודם לכן, משעה שנכנס לאויר (והנפקא מינה היא שאם באותה חצי שנייה קיבלה קידושין מאחר, הרי היא מקודשת). אבל אם בפועל לא נח, היא מעולם לא נתגרשה.

* **שיטת שאר ראשונים:** מפרשים אחרים (ראשונים) לומדים אחרת: ש"הולך לנוח" פירושו שבשעה שנכנס לרשותה היה המצב כזה שהגט *יכול* היה להגיע (ר' יצחק). אולם סברת הרמב"ם מובנת מאוד, שהרי מדובר כאן בחצי שנייה ("שבריר שנייה"), ואי אפשר לחשב רגעים כאלו; עצם העובדה שנשרף מוכיחה שלא היה עומד לנוח (ר' יואל אשר). (מחמת קשיים כאלו פוסק הרמ"א שאין לזרוק גט לחצר, אלא יש לתת אותו ישירות לידה – ר' יצחק).

* **:**

* **צדו של ר' יואל אשר:** היה מקום לומר חידוש, שההלכה כאן (שהאשה יכולה להתגרש אף אם הגט נשרף מיד לאחר מכן, ובלבד שהגיע) היא רק לשיטת "עדי מסירה כרתי" (שהעדים רואים את המסירה ברשותה). אבל לשיטת "עדי חתימה כרתי", שבה כל הגט פועל מכח השטר עם החתימות, לא היה מועיל אם הגט נשרף ואינו נשאר קיים.

* **דחייתו של ר' יצחק:** אין הדבר נכון; אין שני סוגי גיטין! כל הגיטין שבעולם חלים ברגע הנתינה. אם הגט נשרף לאחר מכן, הגט חל במאה אחוז; רק נוצרת *בעיה חדשה ומעשית* של "ראיה" (כיצד להוכיח לאחר מכן שהיא מגורשת, ומשום כך באמת תיקנו עדי חתימה לדעת הרמב"ם). אך גם בלי השטר יש עצות אחרות לנאמנות, למשל: האשה יכולה לומר לבעלה "גירשתני" (והגט נשרף), והיא נאמנת כשאומרת כן בפניו.

* **הקושי בלשון הרמב"ם בזריקה מלמעלה למטה וציור המחיצות:**

* **הקושיא (ר' יצחק):** הרמב"ם אומר "יצא הגט ממחיצות הגג" ומיד לאחר מכן "והגיע למחיצות מקומה". בדרך כלל, אם הגג גבוה מן החצר, ומחיצות החצר שלמטה גבוהות עשרה טפחים בלבד, נמצא שכאשר הגט נופל מן הגג יש שטח ביניים (חלל אויר בין הגג לבין גובה המחיצות התחתונות) שבו הגט עדיין אינו בתוך מחיצותיה! כיצד אומר הרמב"ם שמיד כשיוצא מגגו הוא מגיע למחיצותיה?

* **האוקימתא על פי הגמרא והמפרשים (ר' יצחק):** מוכרחים לומר שמדובר כאן בציור מסוים שבו "מחיצות החצר גבוהות ממחיצות הגג" – הכתלים החיצוניים (המחיצות) של חצרה שלמטה היו גבוהים באופן חריג והתנשאו עד מעל הגג! ממילא, באותו רגע שהגט יוצא מעל מחיצות הגג שלו, הוא כבר נמצא ממילא באויר מחיצותיה הגבוהות החיצוניות (אף שהרמב"ם עצמו אינו כותב אוקימתא זו במפורש, וראשונים אחרים לומדים כאן אחרת).

* **מדוע הרמב"ם חוזר על שני המקרים:** מדוע צריך הרמב"ם לחזור על שני המקרים (הן כשהוא למעלה והיא למטה, והן להפך) בבירור כזה, כאשר בשניהם ההלכה זהה לחלוטין והיה יכול לכלול את שניהם יחד? (ר' יואל אשר). התירוץ הוא שהרמב"ם רוצה להוציא את החידוש של המחיצות הגבוהות יותר במקרה השני (ר' יואל אשר ור' יצחק).

הלכה ו' (זריקת גט על גבי "קנה" או "רומח" – מקום המשתמר)

1. לשון הרמב"ם

זרקו על גבי קנה או רומח... אינו גט, עד שינוח במקום המשתמר בו.

2. פשט ברמב"ם

יש לזרוק את הגט לרשותה באופן שיוכל להחזיק שם. אם זרקו על גבי "קנה" (סתם מקל) או "רומח" (חנית), שאינם מקום רחב שאפשר להניח עליו שטר, אלא הגט יתגלגל שם ויפול מיד, או אפילו אם יינעץ עליו (שאין זו דרך רגילה להחזקת חפץ ואינו יציב), אינו גט. עליו לנוח במקום שאפשר לשמור אותו בו ("מקום המשתמר").

3. חידושים וביאורים

* **היסוד והמקור להלכה:** כאן מתווספת הלכה חדשה: אין די בכך שהגט רק ינוח ("ינוח"), אלא צריך שיהיה "ינוח במקום המשתמר" (ר' יצחק). לומדים זאת מ"ונתן בידה" – המקום שבו מונח הגט צריך להיות דומה ל"ידה", כלומר משתמר (ר' יואל אשר).

הלכה ז' (שתי חצירות ושתי קופות זו לפנים מזו)

1. לשון הרמב"ם

שתי חצירות זו לפנים מזו, פנימית שלה וחיצונה שלו, וכתלי החיצונה גבוהות על הפנימית, כיון שזרק הגט לתוך אויר החיצונה [הרי זה גט], שהפנימית בכתלי החיצונה משתמרת. מה שאין כן בקופות. כיצד? שתי קופות זו לפנים מזו, הפנימית שלה והחיצונה שלו, וזרק לה גיטה לתוכן, אפילו הגיע לאויר הפנימית אינה מגורשת עד שינוח על צד הקופה הפנימית. במה דברים אמורים בשהיתה מוטה על צידה ואין לה שוליים, אבל אם יש לה שוליים, אפילו נח בקרקעיתה אינה מגורשת, שכלי של אשה ברשות הבעל אינו קונה לה הגט אלא אם כן אינו מקפיד על מקומו.

2. פשט ברמב"ם

* **בשתי חצירות:** יש חצר גדולה יותר (החיצונה, השייכת לבעל), ובתוכה חצר קטנה יותר (השייכת לאשה). כתלי החצר החיצונה גבוהים מכתלי הפנימית. כאשר הבעל זורק את הגט מבחוץ באופן שייפול לתוך הפנימית, היא מגורשת מיד כשהגט נכנס לאויר החיצונה (עוד קודם שנח בפנימית), משום שגם החצר הפנימית משתמרת על ידי הכתלים הגבוהים של החצר החיצונה.

* **בשתי קופות (תיבות):** אם יש שתי קופות זו בתוך זו – הגדולה החיצונה שלו והקטנה הפנימית שלה – והוא זורק את הגט לתוך הקופה שלה, אפילו כשהגט מגיע לאויר הקופה הפנימית שלה אינה מגורשת, עד שינוח על דופן הקופה הפנימית. וזהו רק אם הקופה שלה מונחת באלכסון ("מוטה על צידה") ואין לה חלק תחתון ("שוליים"). אבל אם יש לקופתה חלק תחתון, אפילו אם הגט נח על קרקעית קופתה אינה מגורשת, משום שכלי של אשה המונח ברשות הבעל אינו קונה לה את הגט, אלא אם כן הבעל אינו מקפיד על המקום שבו עומד כליה.

3. חידושים וביאורים

* **החילוק בין חצירות לקופות לענין "כליו של לוקח ברשות מוכר" (ר' יואל אשר):** בקופות, כיון שכל הקופה החיצונה היא רשות הבעל, החלק התחתון ("שוליים") של קופתה הקטנה נמצא ברשות הבעל ותופס אצלו מקום; ממילא אינו יכול לקנות. רק אם לקופתה אין שוליים והיא מוטה באלכסון (כך שאינה תופסת מקום על קרקעית קופת הבעל), והגט נשען על דופן קופתה, אז זוהי רשותה והיא מגורשת. מה שאין כן בחצירות, כאשר יש חצר קטנה בתוך חצר גדולה, החצר הקטנה אינה שייכת לחצר הגדולה; אין לה רק את האויר, אלא כל קרקע החצר הפנימית היא דבר בפני עצמו ורשותה לגמרי (ולא ברשות הבעל).

* **שיטת המגיד משנה וראשונים אחרים בקופות (ר' יצחק):** המגיד משנה כותב: *"ואין דבר זה מצוי כדי להאריך בו, ובהלכות (רי"ף) לא זכרו דינין אלו כלל לפי שאינן מצויין"* – אין צורך להאריך במקרים חריגים כאלו שאינם נוגעים למעשה. עוד מוציא המגיד משנה שהרמב"ם למד שהקופה מונחת ממש ברשות הבעל (ולכן יש את הבעיה של כליו של לוקח ברשות מוכר), אך ראשונים אחרים למדו שהקופות מונחות במקום אחר (לא בבית הבעל), וכל שאלת "רשות מוכר" היא רק משום שקופתה מונחת בתוך קופתו החיצונה.

* **קושי בדין שתי חצירות:**

* **הקושיא (ר' יצחק ור' יואל אשר):** כיצד ייתכן שבשעה שהגט עדיין עף באויר החיצונה (שהיא הרי חצר הבעל!), היא כבר תהיה מגורשת רק משום ש"הפנימית בכתלי החיצונה משתמרת"? מה מועיל שהכתלים משמרים את הפנימית, אם הגט נמצא כעת פיזית מעל קרקע הבעל באוירו?! (מדובר כאן ב"שבריר שנייה" כאשר הגט עף בזווית אלכסונית בדרכו ליפול לתוך הפנימית, או בדרך מליצה כאילו החכמים כבר ידעו שיהיו "רחפנים" שעפים לאט).

* **תירוץ א' מצד הלכות שבת (ר' יואל אשר):** אפשר שכיון שלמעלה מעשרה טפחים הוא מקום פטור והאויר אינו שייך לאיש (כפי שמצינו בהלכות שבת), ממילא אין מסתכלים איזו קרקע נמצאת מתחת לגט, אלא מסתכלים על הכתלים המקיפים אותו, והכתלים הרי משמשים את שתי החצירות.

* **תירוץ ב' מצד שליטה ו"הגיע לידה" (ר' יצחק):** אין זו הלכה בדיני קנינים, אלא העיקר הוא שייקרא "הגיע לידה". כאשר אדם גר בחצר פנימית המשתמרת על ידי הכתלים החיצוניים, יש לו שליטה מסוימת ושייכות לכתלים החיצוניים (למשל, אם מישהו שובר את הכותל החיצוני, יכול דייר הפנימית לתבוע אותו לדין תורה על ששבר את הכותל המגן עליו). ממילא, כיון שהגט עומד לנחות בחצרה וכבר משתמר על ידי הכתלים שיש לה שליטה עליהם, הרי זה כבר נקרא "הגיע לידה".

הלכה ח' (כשהאשה בבית הבעל: כליה ומיטה גבוהה עשרה)

1. לשון הרמב"ם

זרק לה גיטה והיא בתוך ביתו או בתוך חצירו [אם הגט נופל על צלוחית או קפיפה שלה וכיוצא בהן]... וכן אם הגיע למיטה שהיא יושבת עליה והיתה גבוהה עשרה טפחים הרי זו מגורשת, שהרי חלקה רשות לעצמה, ואין הבעל מקפיד על מקום כרעי המיטה.

2. פשט ברמב"ם

הבעל והאשה עדיין גרים יחד, והאשה נמצאת בבית הבעל או בחצרו, והוא זורק לה גט. במקרה כזה אי אפשר סתם להניח את הגט לידה בחשבון שזו רשותה (שהרי הבית שלו). אבל אם הגט נופל על כלי קטן שלה (כגון צלוחית – בקבוק קטן, או קפיפה – סל קטן, הארנק שלה) המונח בבית הבעל, היא מגורשת. וכן אם נופל על מיטה שהיא יושבת עליה, והמיטה גבוהה עשרה טפחים, היא מגורשת; שהרי עשרה טפחים עושים רשות בפני עצמה, ועל המקום הקטן שבו עומדות רגלי המיטה אין הבעל מקפיד.

3. חידושים וביאורים

* **הקשר להלכה קודמת בענין "ושלחה מביתו":** רואים ממקרה זה נפקא מינה ברורה למה שאמר הרמב"ם לעיל, שהפסוק "ושלחה מביתו" אינו בדווקא שעליו לשלחה פיזית מביתו; היא יכולה להישאר בביתו ולקבל שם את הגט, אלא שצריך לדעת כיצד היא יכולה לקנות אותו ברשותו (ר' יצחק ור' יואל אשר).

* **ההשוואה לד' אמות שבהלכות שבת בכליה:** בהלכות שבת יש לכל אדם ד' אמות שלו. כאן, כיון שהיא נמצאת בבית הבעל, אין לה ד' אמות סביבה. אבל כשמדובר בארנק שלה או בכלי קטן ("דבר מועט"), אפילו אם מונח על קרקעו, הבעל נותן לה את הזכות להחזיקו שם, והוא נחשב ממש כהמשך של גופה שלה (ר' יואל אשר ור' יצחק).

* **גדר מיטה הגבוהה עשרה טפחים והחילוק בין כלי למיטה:**

* **ההשוואה והקושיא (ר' יואל אשר):** מה שהמיטה צריכה להיות גבוהה דווקא עשרה טפחים דומה להלכות שבת, שבהן גובה עשרה טפחים יוצר "רשות לעצמה". אבל יש לשאול: מדוע צריך להגיע לכך שהמיטה גבוהה עשרה טפחים ושהבעל אינו מקפיד רק על מקום הרגליים ("מקום כרעי המיטה")? מדוע לא נאמר כמו בארנק שלה, שהבעל מרשה לה להשתמש בכל מקום המיטה והמקום נעשה שלה?

* **התירוץ (ר' יצחק):** מיטה תופסת שטח גדול (ד' אמות שלמות באמצע ביתו), ובעל אינו מוותר על שטח גדול כזה בביתו, שהרי ממלאים את הבית בחפצים והוא מקפיד על המקום. אבל כשהמיטה גבוהה עשרה טפחים, החלק העליון הוא רשות נפרדת באויר, ועל הקרקע היא תופסת רק את השטח הקטן של הרגליים ("כרעי המיטה"), ומתחת למיטה יכול הבעל להמשיך להשתמש בשטחו. לכן על הרגליים אינו מקפיד. (מה שהראב"ד קורא למקום זה "עמו בבית", פירושו פשוט שכל הבית שלו – ר' יואל אשר ור' יצחק).

הלכה ט' (השאילה הבעל מקום בחצירו ולא ייחדו; נתגלגל על גבי קורה או סלע)

1. לשון הרמב"ם

השאילה הבעל מקום בחצירו ולא ייחדו, וזרק לה הגט והגיע לארבע אמות שלה שהיא עומדת בהן, הרי זו מגורשת. נתגלגל ונפל על גבי קורה או סלע רחוק ממנה, אם היה המקום שנפל עליו אין בו ארבע אמות על ארבע אמות, ואינו גבוה עשרה, ואין לו שם לווי, הרי זה לא חלק רשות לעצמו וכאילו היא והוא במקום אחד. (ואם חסר אחד מתנאים אלו... מקום אחד השאיל לה, שני מקומות לא השאיל לה, ואינה מגורשת עד שיגיע לה הגט).

2. פשט ברמב"ם

* אם הבעל השאיל לה מקום בחצרו אך לא ייחד מקום מסוים, וזרק את הגט והוא הגיע לד' האמות שבהן היא עומדת, הרי זו מגורשת.

* אם הגט התגלגל ונפל על גבי קורה או סלע הרחוקים ממנה: אם באותו מקום אין שטח של ד' על ד' אמות, ואינו גבוה עשרה טפחים, ואין לו שם בפני עצמו ("שם לווי"), אינו נחשב רשות נפרדת, אלא הרי זה כאילו היא והגט במקום אחד (והיא מגורשת). אבל אם יש בו אחד משלושת הדברים הללו, הרי הוא רשות נפרדת, וכיון שהבעל השאיל לה רק מקום אחד ולא שני מקומות, אינה מגורשת.

3. חידושים והסברים

* **כוונת ההשאלה ומושג "ד' אמות":** הבעל משאיל לה את המקום במיוחד לצורך הגט (כדי שתהיה לה רשות שבה תקבל את הגט), שהרי כל השנה היא דרה סתם בביתו בלי מקום מושאל מיוחד (ר' יצחק). כאן רואים את מושג ה"ד' אמות": כשאדם אומר סתם "אני משאיל לך מקום", מקום רגיל פירושו "ד' אמות", וממילא נכללות בזה ד' האמות שבהן היא עומדת באותו רגע (ר' יואל אשר).

* **אילו ד' אמות השאיל הבעל? (קושיא ויישוב):**

* **הקושיא (ר' יואל אשר):** בתחילת ההלכה אמרנו שכאשר הוא משאיל לה מקום סתם, כוונתו לד' האמות שבהן היא עומדת. אך אחר כך אומר הרמב"ם שאם הגט נפל "רחוק ממנה" (כמה אמות הרחק ממנה), גם כן היא מגורשת כל זמן שאותו מקום אינו "רשות לעצמו"! נמצא שהבעל לא השאיל לה דווקא את ד' האמות שבהן היא עומדת, אלא כל ד' אמות שבהן ייפול הגט!

* **התירוץ (ר' יצחק ור' יואל אשר):** כיון שכל תכלית ההשאלה הייתה שתוכל לקבל את הגט, אומרים למפרע שהשאיל לה את אותו השטח שבו נפל הגט, כל זמן שהוא בטל לשטח הכללי ואינו דבר נפרד בפני עצמו. אבל אם המקום שבו נפל הוא "מקום מסוים" (על ידי ד' אמות, גבוה עשרה, או שם לווי), שדבר זה עושה אותו לרשות נפרדת (כמו בהלכות שבת), אי אפשר לומר שהוא נכלל באותו מקום סתמי שבו היא עומדת. היה צריך כוונה מיוחדת להשאיל לה את אותו מקום נפרד, ו"שני מקומות לא השאיל לה".

הלכה י' (עבר בתוך רשותה בפחות משלשה – לבוד לעומת סופו לנוח)

1. לשון הרמב"ם

זרק לה גיטה לרשותה, ועבר בתוך רשותה שהיא עומדת בה, ונפל חוץ לרשותה, אף על פי שעבר בפחות משלשה סמוך לארץ, אינה מגורשת משהגיע לאויר רשותה, אלא אם כן סופו לנוח ברשותה.

2. פשט ברמב"ם

אם זרק את הגט לתוך רשותה שבה היא עומדת, והגט עף דרך רשותה ונפל מחוץ לרשותה – אפילו עף נמוך משלושה טפחים מן הקרקע, אינה מגורשת מרגע שהיה באויר רשותה, אלא אם כן היה "סופו לנוח" (עמד לנוח) ברשותה.

3. חידושים והסברים

* **החילוק בין שבת (לבוד) לגט:** אף שבהלכות שבת "פחות משלשה סמוך לארץ" נחשב כמונח כבר על הקרקע (מדין לבוד), לגבי גט אין לבוד מועיל כשהוא רק עובר באויר. צריך שיהיה "סופו לנוח ברשותה" (ר' יואל אשר ור' יצחק).

* **מבט לאחור על ההלכה הקודמת של אש:** לפי היסוד שצריך "סופו לנוח ברשותה", היה אפשר לפסוק גם בהלכה הקודמת (שבה הגט נשרף באש לפני שנגע בקרקע) שאינה מגורשת פשוט משום שלא היה "סופו לנוח", שהרי הוא עתיד להישרף! (ר' יואל אשר). אכן בכל מקרה שהוא נשרף אין זה סופו לנוח (ר' יצחק), אלא ששם באש היה החילוק אם האש כבר הייתה שם בשעה שזרק או לא (ר' יואל אשר).

הלכה י"א (עומדת על גגה ונפל בגג אחר סמוך לו)

1. לשון הרמב"ם

היתה עומדת על גגה וזרקו לה, ונפל בגג אחר סמוך לו, אם יכולה לפשוט ידה ולנטלו הרי זו מגורשת, שאף על פי שדיורין חלוקין למעלה כשם שהן חלוקין למטה, אין בני אדם מקפידין על מקום כיוצא בזה.

2. פשט ברמב"ם

היא עומדת על גגה והוא זורק לה את הגט, אך הגט נופל על גג אחר הסמוך לו: אם היא יכולה לפשוט את ידה (להתכופף מעט) וליטול אותו, הרי זו מגורשת. שאף על פי שהגגות למעלה הם רשויות נפרדות כמו הבתים למטה, מכל מקום אין בני אדם מקפידים על שטח קטן כזה בגג (שהרי משתמשים בגג רק באופן עראי, ואין זה מפריע לשכן שנכנסים מעט כדי ליטול גט).

3. חידושים והסברים

* **שיטת הראב"ד לעומת הרמב"ם (ר' יצחק):** הראב"ד אינו מבין מה רוצה הרמב"ם כאן, ולומד אחרת: הראב"ד סובר שהגמרא מדברת כששני הגגות שייכים לבעל, והוא השאיל לה את הגג. והחידוש הוא שאף שאמרנו לעיל ש"שני מקומות לא השאיל לה", בשני גגות שלו אינו מקפיד ומשאיל לה את שני הגגות. הרמב"ם לעומת זאת הרחיב את הקולא הרבה יותר: שאפילו כשהגג השני שייך לאדם זר ("שלה עם לוי אחר"), גם כן היא מגורשת, משום שבני אדם מוחלים על דבר מועט כזה על גג.

* **:** בדרך צחות נשאלת השאלה: אם היא עומדת על הגג, היכן עומדים העדים שצריכים לראות את הגירושין? (ר' יצחק). אפשר לומר שהם עומדים לידו ולידה ורואים איך הוא זורק (ר' יואל אשר), או בדרך מליצה שהם מסתכלים במשקפת מבניין האמפייר סטייט; למעשה מקרים כאלה הם רק ציורים עיוניים כדי שיהיה לבני הישיבות מה ללמוד (ר' יצחק).

הלכה י"ב (היתה ידה קטפרס ונפל לתוך ארבע אמות שלה)

1. לשון הרמב"ם

היתה ידה קטפרס וזרק הגט על ידה ונפל לארץ, אם נפל לתוך ארבע אמות שלה ונח, הרי זו מגורשת. ואם נפל לתוך הים או לתוך האש, אינה מגורשת, והוא שהיתה עומדת על גבי המים או סמוך לאש שמתחילת נפילתו לאיבוד היה עומד.

2. פשט ברמב"ם

אם ידה הייתה "קטפרס" – כלומר משופעת (מדרון), באופן שהיד אינה כלי קיבול ואינה יכולה להחזיק דברים – וזרק את הגט על ידה והוא נפל לארץ: אם נפל לתוך ד' אמותיה ונח, הרי זו מגורשת. אבל אם נפל מידה לתוך הים או לתוך האש (אפילו בתוך ד' אמותיה), אינה מגורשת, כשהייתה עומדת על המים או סמוך לאש באופן שמתחילת נפילתו היה הגט עומד לאיבוד.

3. חידושים והסברים

* **ההזכרה הפתאומית של "ארבע אמות שלה" והיכן היא נמצאת בציור זה:**

* **התמיהה (ר' יואל אשר):** זו הפעם הראשונה שהרמב"ם מכניס את מושג "ארבע אמות שלה" כרשות עצמאית לקנין גט, בלי שהבעל השאיל לה אותן! עד עכשיו דיברנו רק על חצרה או על מקום שהבעל השאיל לה.

* **הצדדים היכן מדובר:** בתחילה אפשר לומר שאולי מדובר כאן גם בחצר הבעל כשהשאיל לה מקום, או ברשותה שלה (ר' יצחק). אבל מהלשון "לתוך ארבע אמות שלה" נראה שמדובר ברשות הרבים או במקום שאינו שייך לאף אחד מהם, וד' אמותיה עצמן קונות לה את הגט; הרמב"ם אינו מפרש כאן בבירור היכן היא עומדת, ואם אכן יש דין ד' אמות בגט, הדבר היה משנה את ההבנה בהלכות הקודמות (ר' יואל אשר). (אך בהלכה הבאה מתברר שעד כאן לכאורה דובר ברשותו, ורק בהלכה י"ג עוברים לרשות הרבים – ר' יצחק).

* **הסברא בנפל לתוך הים או האש:** הדבר דומה להלכות הקודמות: אפילו כשהגט נופל לתוך ד' אמותיה שלה – שבמקרה רגיל עושה אותה מגורשת – אם הוא נופל מיד למים או לאש שבהם הוא הולך לאיבוד, הרי זה "לאו סופו לנוח" (אינו עומד לנוח), ובלי הנחה אינו יכול לקנות (ר' יואל אשר ור' יצחק).

הלכה י"ג – י"ד (זריקת גט ברשות הרבים: קרוב לו, קרוב לה, וד' אמות)

1. לשון הרמב"ם

זרקו לה ברשות הרבים או ברשות שאינה של שניהן, קרוב לו אינה מגורשת, היה הגט מחצה למחצה או ממחצה למחצה עד שיהיה קרוב לה [ספק מגורשת]... היה קרוב לה כדי שתשוח ותיטלנו הרי זה פסול עד שיגיע גט לידה ואחר כך תינשא בו. כיצד הוא קרוב לו? היה הוא יכול לשמרו והיא אינה יכולה לשמרו זה הוא קרוב לו. שניהן יכולין לשמרו או שניהן אין יכולין לשמרו זה הוא מחצה למחצה. בא הוא תחילה ועמד ואחר כך עמדה היא כנגדו וזרקו לה, אם היה הגט בתוך ארבע

אמות שלו אינה מגורשת אף על פי שאם תשוח תיטלנו. עמדה היא תחילה ובא הוא ועמד כנגדה וזרקו לה, אף על פי שהוא מחצה למחצה, הואיל והוא בתוך ארבע אמות שלה הרי זה גט פסול עד שיגיע הגט לידה.

2. **פשט ברמב"ם**

* **הדרגות ברשות הרבים (או ברשות שאינה של שניהם):**

1. **קרוב לו** (הוא יכול לשמרו והיא לא): אינה מגורשת כלל.

2. **מחצה למחצה או סתם קרוב לה** (שניהם יכולים לשמרו או שניהם אינם יכולים, או שהוא קרוב יותר אליה אך לא כל כך קרוב שתוכל לשחות ולהרימו): היא "ספק מגורשת".

3. **קרוב לה כדי שתשוח ותיטלנו** (כל כך קרוב אליה שהיא יכולה לשחות וליטלו): הגט כשר מדאורייתא, אך פסול מדרבנן עד שיגיע ממש לידה ("עד שיגיע גט לידה"), ורק אחר כך מותרת להינשא בו.

* **דין ד' אמות ברשות הרבים (מי עמד ראשון):** מי שעומד ראשון קונה שביתה (בעלות) על אותן ד' אמות. לכן, אם הוא עמד ראשון, אפילו נפל הגט כל כך קרוב אליה שהיא יכולה לשחות וליטלו, כיון שהוא בתוך ד' אמותיו אינה מגורשת. ולהיפך, אם היא עמדה ראשונה, אפילו הוא מחצה למחצה, כיון שהוא בתוך ד' אמותיה הרי זה גט מדאורייתא, אך פסול מדרבנן עד שיגיע לידה.

3. **חידושים והסברים**

* **קרוב לעומת ד' אמות בתחילת ההלכה:** בתחילה היה אפשר לחשוב שברשות הרבים הולכים אחר דין ד' אמות (ר' יואל אשר), אך בהלכה י"ג אין הרמב"ם מזכיר כלל ד' אמות, אלא את גדר "קרוב", ורק בחציה השני של הלכה י"ד חוזר דין ד' אמות (ר' יצחק).

* **החילוק בין גיטין לקידושין ב"קרוב לה" (ר' יצחק):** כאן בגירושין הדין חמור הרבה יותר מבקידושין. בקידושין, כשהוא "קרוב לה", היא מקודשת מיד; אבל בגירושין, סתם "קרוב לה" הוא רק ספק, ואפילו כשהוא קרוב כל כך "כדי שתשוח ותיטלנו" הוא עדיין פסול מדרבנן.

* **קושיית הראב"ד ותירוץ:** הראב"ד שואל: מדוע צריך הרמב"ם להיכנס לכל החילוקים של מחצה למחצה, הרי בין כך ובין כך אסור לה להינשא לכתחילה עד שהגט יגיע ממש לידה? התירוץ הוא שהנפקא מינה היא לדעת אם זה פסול דאורייתא או רק מדרבנן – דבר שנוגע מאוד אם היא כבר הלכה ונישאה לאחר בדיעבד (ר' יצחק ור' יואל אשר).

* **:** "מחצה למחצה" אינו נמדד בסרגל, אלא תלוי באפשרות המעשית של "יכול לשמרו" – למשל, אם הבעל אדם גדול, יש לו שטח גדול יותר שהוא יכול לשמור מאשר לה (ר' יואל אשר). למעשה קשה מאוד לקחת זוג ממורמר שהולך להתגרש, ולגרום להם לעמוד כרגיל ולמסור את הגט לידיים – וכל ההלכות הללו נועדו ללימוד הלמדנים (ר' יואל אשר ור' יצחק).

* **:** ברשות היחיד של בעל הבית אין ד' אמות מועילות, אלא רק בחוץ ברשות הרבים (ר' יצחק). ואף שיש לשאול אם אדם רגיל אינו משאיל מקום (מקנה את ד' האמות) לאורחיו, או אפילו הבעל לאשתו לצורך הגט (ר' יואל אשר), התירוץ הוא שבבית זה לכל היותר בבחינת "אינו מקפיד", אך אין זו הקנאת רשות אמיתית שתועיל להלכות גיטין (ר' יצחק).

* **חקירה בפסול דרבנן ("עד שיגיע הגט לידה"):** מדוע אומר הרמב"ם כאן שמדרבנן הוא פסול "עד שיגיע הגט לידה", בעוד שבהלכות הקודמות למדנו שחיקה או חצרה גם כן טובים לכתחילה? (ר' יואל אשר). החידוש הוא (ר' יצחק): הפסול דרבנן אינו כלל כללי על כל הגיטין, אלא גזירה מיוחדת רק ב"זורק" במצב כזה שבו גם הבעל עומד שם במקום, וצריך להיכנס לחשבונות מסובכים של קרוב לו, קרוב לה, ומי תפס ראשון את ד' האמות. אותה שאלה של מי עמד ראשון יכולה לעלות גם במקום ניטרלי ("רשות שאינה של שניהן"), כגון בבית המדרש של בית הדין (ר' יצחק ור' יואל אשר).

הלכה ט"ו (גט הקשור בחוט – קשור במשיחה)

1. **לשון הרמב"ם**

זרק הגט לידה והיה קשור במשיחה וקצת המשיחה בידו, אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת עד שתיפסק המשיחה, ואם אינו יכול לנתקו הרי זו מגורשת.

2. **פשט רמב"ם**

אם הוא זורק את הגט לתוך ידה, אך הגט קשור בחוט (משיחה) שהוא עדיין מחזיק בידו: אם הוא יכול למשוך בחוזקה ולגרור אותו בחזרה אליו, אינה מגורשת עד שהחוט ייקרע (משום שעדיין לא נמסר לגמרי לרשותה). אם אינו יכול לגרור אותו בחזרה, היא מגורשת, משום שהוא כבר משתמר לרשותה.

3. **חידושים והסברים**

* **:** אפשר לומר בדרך צחות שהבעל הוא רשע שבנה כלי מיוחד כדי לאיים על אשתו שהוא יגרור בחזרה את הגט (ר' יואל אשר).

הלכה ט"ז (נתינת גט ביד עבד – חצר המהלכת; גיטה ועבדה או חצרה באים כאחד)

1. **לשון הרמב"ם**

נתן את הגט ביד עבדה והוא ניעור והיא משמרתו, אם היה כפות הרי זה גט וכאילו הגיע לחצירה שהיא עומדת בצידה, ואם אינו כפות אינו גט. נתנו ביד העבד והוא ישן והיא משמרתו... הרי זה גט פסול, ואם היה כפות הרי זו מגורשת. כתב גט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו, כיון שזכת בעבד זכת בגט ונתגרשה אם היה כפות. ואם אינו כפות וניעור קנת העבד ואינה מגורשת עד שיגיע הגט לידה. וכן אם נתן הגט בחצירו ומכר לה החצר או נתנה לה, כיון שקנת החצר בשטר או בכסף או בחזקה נתגרשה.

2. **פשט הרמב"ם**

* **עבדה:** הבעל נותן את הגט ביד עבדה, בשעה שהיא עומדת בצידו ומשמרת אותו ("והיא משמרתו"):

1. **ניעור ואינו כפות (ער ואינו קשור):** אין זה גט כלל (משום "חצר המהלכת").

2. **ניעור וכפות (ער אך קשור):** זהו גט כשר לכתחילה, כאילו הגיע לחצירה כשהיא עומדת בצידה.

3. **ישן ואינו כפות (ישן ואינו קשור):** זהו "גט פסול" (כשר מדאורייתא ופסול מדרבנן); אך אם היה כפות – הרי זו מגורשת.

* **עבדו ("גיטה ועבדה באים כאחד"):** הבעל כותב גט רגיל (לא חקוק בכתובת קעקע על יד העבד כבפרקים הקודמים, אלא גט שהעבד אוחז בו) ונותנו ביד עבדו שלו, וכותב לה שטר מתנה על העבד עצמו. אם העבד כפות – כיון שקנתה את העבד, מתגרשת מיד על ידו. אך אם הוא ניעור ואינו כפות, אמנם קונה היא את העבד עצמו, אך אינה מגורשת על ידו עד שיגיע הגט לידה ממש.

* **חצירו ("גיטה וחצרה באים כאחד"):** אם הבעל הניח את הגט בחצירו, ואחר כך מכר לה את החצר או נתנה לה במתנה – מיד כשקונה את החצר (בכסף, בשטר או בחזקה) מתגרשת, שכן קונה היא את הגט יחד עם החצר.

3. **חידושים וביאורים**

* **יסוד הגמרא בקנין עבד ו"חצר המהלכת":** עבד אינו יכול להיות שליח לקבלה, אך יכול הוא לקנות עבורה בקנין חצר, משום שעבד איתקש לקרקע. אלא שכאן נכנס הכלל שבגמרא (הדומה לסוגיית "גודרות" ומחיצה): דבר הנע ממקום למקום ("חצר המהלכת") אינו קונה כחצר. לפיכך, כשהוא כפות ואינו יכול לזוז, הרי הוא כחצר רגילה המשתמרת לדעתה. כשהוא ישן ואינו כפות, מדאורייתא הוי גט, שהרי בשעת שינתו אינו מהלך, אך מדרבנן הוי "גט פסול", משום שחכמים לא סמכו על השינה לבדה (שמא אינו ישן היטב) עד שיהיה כפות ממש (ר' יצחק ור' יואל אשר).

* **גדר "עד שיגיע הגט לידה" בעבד (שליחות לעומת המשך נתינת הבעל):**

* **השקלא וטריא כיצד מגיע אליה הגט:** כיצד מגיע הגט לידה מן העבד כשהוא ניעור ואינו כפות? בתחילה היה מקום לומר שהעבד מוסר לה אותו כשליח (ר' יואל אשר), אך הרי עבד אינו יכול כלל להיות שליח לגירושין על פי הלכה (ר' יצחק). לפיכך צריך לומר שהגט מונח ביד העבד (או מודבק על ראשו), והיא עצמה ניגשת ונוטלת אותו ממנו (ר' יואל אשר).

* **הקושיא מצד "ולא שתטלנו מעצמה" והתירוץ (ר' יצחק):** אם היא נוטלת אותו בעצמה מן העבד, מתעוררת קושיא: הרי בגירושין נדרש מעשה נתינה מן הבעל ("ונתן בידה" – ולא "שתטלנו מעצמה", כפי שכבר פסק הרמב"ם בפרק א'). מדוע אין זה פסול משום "טלי גיטיך"? התירוץ הוא שניתן לדמות מקרה זה להלכות הקודמות (שבהן זורק את הגט והוא מגיע אליה לאחר זמן): העבד משמש כאן רק כאמצעי (כמעין "מכונה" הנוסעת) שדרכו "זרק" או שלח הבעל את הגט. נטילתה בסוף אינה מעשה "טלי" חדש, אלא המשך ישיר למעשה הנתינה הראשון של הבעל, כשהניח אותו על העבד.

* **החילוק בין המגיד משנה (בדעת הרמב"ם) לרשב"א: המגיד משנה** במקום כותב: *"נראה שהוא סובר שאם נטלתו היא מן העבד נתגרשה"*. המגיד משנה מדייק מלשון הרמב"ם שהיא מתגרשת בכך שהיא עצמה נוטלת אותו מן העבד, ואין הבעל צריך ליטלו בחזרה ולתתו לה מחדש לידה. המגיד משנה מעמיד זאת כנגד שיטת **הרשב"א**, המסתפק בדבר וסובר שאפשר שצריך הבעל ליטול שוב את הגט בנפרד ולמסרו לידיה. דיוקו של המגיד משנה ברמב"ם מובן מאוד (ר' יצחק): אף שהרמב"ם סובר בפרק א' ש"ולא שתטלנו ממנו", מכל מקום הלשון "עד שיגיע לידה" (באותו אופן כמו בכל המקרים הקודמים בפרק) משמע שאין צורך בנתינה חדשה, שכן הגעת הגט לידה דרך העבד נחשבת כהמשך והשלמה של נתינת הבעל הראשונה.

תמלול מלא

רמב"ם הלכות גירושין – פרק ה'

הקדמה לפרק ה' – מהות נתינת הגט ורשותה

ר' יצחק: [[#1]] טוב, אנחנו לומדים את הרמב"ם הקדוש, פרק ה' מהלכות גירושין. כן.

ר' יואל אשר: כן. הלכות גירושין פרק ה'. נודה לתומך שלנו ר' יואל וועלטסבערגער, יחד עם כל שאר היהודים התומכים בשיעור שלנו.

ר' יצחק: ועד כאן למדנו על כתיבת הגט, בפרק הקודם, כן, הכול עסק באיך כותבים את הגט, הנוסח וכן הלאה. מה שנכתב צריך עכשיו לתת, ולכן צריך ללמוד איך נותנים את הגט,

ר' יואל אשר: איך מעבירים את הגט לרשותה. אז הפרק בנוי כך: חלק מהדברים בא לבאר מה נקרא רשותה. אבל הדבר המעניין הוא שרשותה נוגעת גם בהלכות שבת – רשות היחיד, רשות הרבים וכדומה – וגם בהלכות קניינים, מה נקרא רשותו של אחר? שהרי בכל הקניינים יש חצרו של אדם קונה לו. אבל למעשה יש הלכות מיוחדות לגבי גט, מה נקרא רשותה.

ונראה איך ההלכה מתפתחת: מכיוון שכתוב בתורה "ונתן בידה", לומדים מזה לא רק את ידה, אלא כל דבר שהוא כמו ידה, שיש לה שליטה עליו. אז במילה "שליטה" מתחיל מה פירוש חצרה, או מקום שהיא יכולה לשמור בו וכן הלאה. ממילא נכנס מה פירוש רשותה לעניין גט, ומה פירוש המסירה לידה. כי לא למדנו שהמסירה לידה איננה אחד

ר' יצחק: מתנאי הגט.

נתינת הגט ושטר הגט – חלות או ראיה?

ר' יואל אשר: יש הלכה מעניינת שיש גט על תנאי, או גט שיחול לאחר זמן. מסירת הגט לידה אינה צריכה להיות ברגע שהגט כבר כשר. אין הפירוש ש"ונתן בידה" הוא חלק מה... כמו שצריך עדים, כך צריכה להיות מסירה לידה. אלא צריך לתת לה אותו. זה דבר פשוט, זה יותר עניין מעשי. וכאן נכנסות שאלות שונות: מה נקרא מסירה לידה? היא צריכה לקבל את הגט. כן, הרי הגט יוצא מתחת ידה, אבל כשהיא רוצה להינשא היא צריכה להיות מסוגלת להראות את הגט. מעשית הוא צריך להיות אצלה, אבל הוא גם צריך להגיע אליה, והשאלה היא מהי הדרך הכשרה

ר' יצחק: שיגיע גם אליה. [[#2]] נתינת הגט אינה עושה את החלות?

ר' יואל אשר: ודאי שנתינת הגט עושה את החלות.

ר' יצחק: כמו שבכל דבר אפשר לעשות תנאי. בשני המקרים, אי אפשר לתת את הגט עכשיו ושהגירושין יחולו אחר כך. ראית כבר דבר כזה?

ר' יואל אשר: אבל למשל גט ותנאי – כשהתנאי יתקיים, הגט יהיה גט, נכון?

ר' יצחק: אז כשמסרו אותו... האם למדנו דבר כזה על

ר' יואל אשר: תנאי בגט כבר?

ר' יצחק: לא למדתי. למדתי בקידושין שאפשר לעשות כך. עדיין לא למדנו דבר כזה כמו תנאי בגט. לא, גט הוא דבר הכורת. אינני יודע, לא למדתי. אם למדת, תוכל לומר לי... לא, הגט צריך להגיע, יש רק הלכות מה נקרא הגעה. ודאי שכשהוא מגיע, אז היא נעשית מגורשת. אינני יודע אם יש דבר כזה שאפשר לומר "הרי את מגורשת לאחר שלשים יום". בקידושין למדנו דבר כזה, כאן עדיין לא כתוב. כבר למדתי ארבעה פרקים מהלכות גיטין ולא ראיתי, אולי בהמשך נראה דבר כזה.

ר' יואל אשר: יש דבר כזה? אינני יודע. אבל רואים גם בשלמה שהעדים צריכים לראות את הגעת הגט לידה, האם זה עוד חלק מה...

ר' יצחק: ודאי, זה נקרא עדי מסירה. עדי חתימה ושיטת רבי מאיר, ועדי מסירה, כן. עדי חתימה... עדי מסירה פירושו ש

ר' יואל אשר: הם צריכים לראות את המסירה, הם צריכים לראות את הכניסה לידיה, לרשותה, או כל השאלות שבהן עדים צריכים לראות איך מוסרים באופן הזה.

ר' יצחק: [[#3]] בסדר, יש גיטין של "אם לא באתי מכאן ועד שלשים יום", דברים כאלה, אבל שם הפירוש הוא שהוא נותן עכשיו את הגט ועושה בו תנאי, ואחר כך נברר אם נעשה גט. כי על כל פנים זה ודאי, שגם כשעושים קידושין על תנאי, מעשה הקניין נעשה בשעת הנתינה – כסף הקידושין וכל מה שיהיה – ואותו דבר בגט. זה ודאי הקניין שבו זה חל, לא עניין מעשי.

אדרבה, מה שהרמב"ם קבע שעדי חתימה הם כדי שיוכלו לראות אחר כך – זה מאוד לא ברור, כי כמו שלמדנו: בפשטות גט הוא חלות, זה נעשה על ידי נתינת גט לאישה. אחר כך אפשר להשתמש בו במקרה גם כראיה, אבל עיקר ההלכה איננו שהגט הוא כמו ראיה שמשהו קרה. במקרה הוא גם ראיה.

ר' יואל אשר: הגט הוא יותר מזה, הגט הוא הדבר שעושה את החלות.

ר' יצחק: הוא פחות מזה. לא, הוא פחות מזה, אין זה שהראיה היא משהו כמו... אינני יודע איך מבינים את זה. הראיה שיש בגט שהיא מגורשת איננה עיקר הגט.

ר' יואל אשר: זה לא העיקר, כי יש דבר כמו קבלה, איך קוראים לזה?

ר' יצחק: זה לכתובה, שובר.

ר' יואל אשר: שובר? על גט אין שובר?

ר' יצחק: לא, לכתובה. כשנותנים את הכתובה היא כותבת קבלה. אבל גט, גט הוא דבר שעושה את ה

ר' יואל אשר: שעושה את הגט. [[#4]] גט יוצא מתחת ידה, כן, זה...

ר' יצחק: גט יוצא מתחת ידה – הרי אני אומר שרק כשלפעמים לא יודעים אם היא מגורשת, צריך לדעת, בית הדין צריך להכריע אם נתגרשה, אבל לא לשם כך נועד גט. הרמב"ם אמנם אמר בעדי חתימה שזה בגלל זה. אבל בפשטות, כפי שההלכה פועלת, גט הוא דבר שעושה את זה, ואחר כך אפשר לשרוף את הגט. כך נוהגים בדרך כלל, אחר כך כותבים מעשה בית דין, זה המנהג של היום, אבל לכאורה הוא לא נעשה בעיקר לשם כך. אמנם רואים שמשתמשים בו לזה, אבל על כל פנים זה לא העיקר שהוא עושה את זה. טוב.

ר' יואל אשר: הגיוני שיהיה איזה קשר, כי הגט הרי נועד שהיא תהיה מותרת,

ר' יצחק: שתוכל ללכת שוב, כמו קידושין? האם היא צריכה לשמור את כסף הקידושין כדי שתהיה עכשיו מקודשת? למה צריך פתק בשביל זה? אני יכול לומר סברות, סברות בעל־ביתיות אפשר לומר הרבה, אבל הלמדנות לא ברורה, מה זה קשור להתר. הרי זה סתם, כאילו מישהו אמר לי פעם: למה בגט צריך דווקא שטר, ואי אפשר בכסף, ובקידושין יש גם שטר קידושין אבל לא חייבים? אמר שבקידושין היא נשארת לגור איתו, אז רואים שנתקדשה. בגט הפירוש שהיא הולכת, אז נותנים לה פתק שיהיה לה במה להראות שנתגרשה. אבל כל זה סברות בעלמא. אני חושב שעיקר הדין אינו קשור לזה.

הלכה א' – "ונתן בידה": הגעת הגט לה

ר' יואל אשר: טוב מאוד, הבה נאמר את הרמב"ם כך: **זה שנאמר בתורה ונתן בידה,** הרמב"ם הרי בהלכות גירושין הולך הרבה עם הפסוק הזה, ואיך הוא מקשר הכול לפסוק הזה. אומר הרמב"ם: "ונתן בידה" – היה אפשר ללמוד שצריך להיות ממש כפשוטו,

שתניח בידה. אבל אומר הרמב"ם: **אין ענין הכתוב,** העניין בזה שנוגע למעשה, מה?

ר' יצחק: "ענין" פירושו משמעות.

ר' יואל אשר: טוב, המשמעות אינה **שיגיע הגט לידה,** כמו שהיינו לומדים כפשוטו, **אלא שיגיע הגט לה,** שיגיע אליה. וה"לידה" שבתורה הוא דרך אחת לומר שיגיע אליה. אבל למעשה **ואחד ידה,** בין שהוא מגיע לידה, **או חיקה,** מגיע לחיקה, או אפילו לא בגופה כלל, אלא דרכים אחרות שמגיע "לה" דרך **חצרה, או שלוחה שעשת ידו כידה,** אם לקחה שליח – ולא סתם שליח, כמו שהיו לנו בקידושין גם כן שלוחים, אלא שליח שעשתה אותו כך שכשמגיע אליך נחשב כאילו הגיע אליי, ועשתה אותו "ידו כידה", אולי זה סוג אחר של מינוי שליחות: היא אומרת, אני רוצה שתלך לקבל גט, ואני כבר אהיה מגורשת כשיגיע לידך – אז גם כן, כיוון שנתנה לו את הכוח שידו תהיה כידה, אז זה כבר נקרא שהגיע לידה, לה. **הכל אחד הוא,** אין הבדל בין ידה לשלוחה או לאחד מהאופנים, הכול נקרא הגיע בידה, שפירושו לה.

הלימוד מ"ונתן בידה" – הרחבת היד או ריבוי מ"ונתן"

ר' יצחק: אז בגמרא שהוא מביא נאמר: **"ידה אין לי אלא ידה, וכו' מניין? שנאמר ונתן מכל מקום".** אנחנו זוכרים שהרמב"ם בפרק א' אמר שזה אחד מתנאי הגט, "ונתן בידה" – אבל צריך להגיע לידה. והרמב"ם סיים **"או ליד שלוחה או לחצרה שהכל כידה כמו שיתבאר",** וה"שיתבאר" כוונתו לכאן, לפרק הזה.

כבר התלבטנו אז שזה כמו... רק נפקא מינה איך מבינים את הפסוק. אבל דרך אחת להבין היא ש"יד" היא, כמו שאמרת, יותר דבר מופשט: יד פירושה מה ששייך לך, או כל דבר שאתה משתמש בו כדי לקבל נקרא ידך.

ר' יואל אשר: כי כבר אמרתי שיד האדם היא הכלי החזק ביותר שיש לו, זה כלי חזק שהוא משתמש בו, זו הדרך שבה הוא עושה דברים, אז כל כלי אחר הוא

ר' יצחק: גם כן אותו דבר, הדרך שבה הוא מקבל דברים, נכון? זה כמו כלי הקיבול שלו, כן. אבל בגמרא לא כתוב כך, וגם כאן לא כתוב כך. כתוב יותר שהיד היא לאו דווקא, ש"ליד" היא כמו משל, יכול להיות שהיד היא דוגמה, כמו יד וכל דבר אחר שיכול להיות בו נתינה, כי כתוב "ונתן", ולומדים שה"ונתן" הוא העיקר, לא היד, ולא שהמילה "יד" היא העיקר. כך לכאורה נראה כאן וגם בגמרא

ר' יואל אשר: הדרך שבה הלימוד עובד.

ביאור המילה "חיקה"

ר' יצחק: כן. אני חושב ש"חיקה" – אנחנו תמיד מפרשים חיקה "ברכיים", ואני בכלל לא בטוח שחיקה פירושו ברכיים בגמרא ובפסוקים. כתוב **"ושכבה בחיקך",** זה לא פירושו על הברכיים. אינני בטוח מה כן פירושו. יכול להיות שחיקה – הוא אומר שפירוש חיקה בגד, כי הוא מביא תוספות: מה ההבדל בתוך חיקה? על הברכיים הרי זה עליה, אז זה כמו על ידו ועל ראשו, מה ההבדל?

ר' יואל אשר: אני חושב שחיקה היא כשיושבים. כלומר, כשהיא עומדת צריך להניח בידיה, אבל כשהיא יושבת אתה זורק עליה.

ר' יצחק: אבל זה הרי פשוט, זה הרי פשוט עליה, מה ההבדל מיד? כאן אין שום חידוש, כאן אתה אומר שזה לא יד. ולכן הוא אומר שתוספות אומר שפירושו בגדה, שחיק פירושו כמו שלפעמים יש לו קפוטה שנגררת על הרצפה או על משהו, הוא יכול להניח עליה – גם זה נקרא כך, וזה כבר קצת חידוש. אני חושב שבדרך כלל חיק – אינני מסכים שפירושו ברכיים. אינני יודע מה פירושו, אבל לא ברכיים, כי לא נראה לי שזה מתאים על פי רוב.

ר' יואל אשר: בגד לא נקרא חיק?

ר' יצחק: "שכבת חיקך" – מה זה ברכיך? איזה ברכיים?

ר' יואל אשר: שוכבת על ברכיך.

ר' יצחק: זה לא הפירוש, זה לא הגיוני. אז מסברא זה לא הגיוני; אם תעיין במפרשים מה פירוש חיק, תראה שפירושו משהו אחר. אינני יודע עדיין מה, אבל בוודאי לא ברכיים. אינני יודע מי המציא שפירושו ברכיים. על כל פנים לא, כאן בוודאי לא,

ר' יואל אשר: כאן בוודאי צריך להיות משהו אחר. המילה כאן – ודאי שהמילה כאן אינה שעוד דברים נקראים כך. **"וקשרתם לאות על ידך"** – אף אחד לא אמר שאפשר להניח תפילין על החצר.

ר' יצחק: "הבא נא ידך בחיקך" – אין פירושו בברכיו, פירושו בקפוטה שלך, בחיקך כנראה. **"שאהו בחיקך".** כיס החזה, מתחת ל...

ר' יואל אשר: החזה, כן.

ר' יצחק: יכול להיות ש"שוכבת חיקך" פירושו שהיא נכנסת מתחת לבגדיך. אבל...

ר' יואל אשר: כמו **"יסתרהו בסתר מלבושיו",** כמו...

ר' יצחק: משהו כזה, נכון, **"תחת כנפיו",** הרי אומרים **"בכנפיך",** שאין פירושו כנפיים, אלא בגדיך. כן, **"שאתו בחיקו",** נושאים את זה ב... אני חושב שחיק פירושו בגדים, אבל אולי בגד מסוים שקרוב לגוף האדם, אינני יודע. אבל **"אשת חיקו"** כבר למדנו. כן, אני חושב שפירוש חיק כמו שרואים כאן: **"כעס בחיק כסילים ינוח".** טוב, את זה אפשר לומר סתם מה זה. אבל,

ר' יואל אשר: נוטלו ב...

הלכה ב': פירוש "חיקה" וגדר "ידה"

בירור הפירוש האמיתי של "חיק"

ר' יצחק: לא, כאן בוודאי לא, כאן בוודאי צריך להיות משהו אחר.

ר' יואל אשר: המילה כאן – ודאי שהמילה כאן אינה שעוד דברים נקראים כך. **"וקשרתם לאות על ידך"** – אף אחד לא התחיל לומר שאפשר להניח תפילין בדרך אגב.

ר' יצחק: "הבא נא ידך בחיקך" – אין פירושו בברכיו, פירושו בקפוטה שלך. כך נראה "חיק": **"שאהו בחיקך"** – בכיס החזה,

מתחת לכאן. חזה, כן. יכול להיות ש**"שוכבת חיקך"** פירושו שהיא נכנסת מתחת לבגדיך.

ר' יואל אשר: אבל כמו **"יסתירהו בסתר מלבושיו"**, כמו...

ר' יצחק: כך זה, נכון, **"תחת כנפיו"**, אומרים **"בצל כנפיך"**, שאין פירושו כנפיים, אלא בגדיו. כן, **"שאתו בחיקו"**, נושאים את זה ב... אני חושב ש"חיק" פירושו בגדים, אולי בגד מסוים שקרוב לגוף האדם, אינני יודע. אבל **"ואשת חיקו"** כבר למדנו. כן, אני חושב ש"חיק" פירושו כמו שרואים כאן: **"כעס בחיק כסילים ינוח"**. טוב, את זה אי אפשר לומר לגמרי מה זה.

ר' יואל אשר: אבל בלשון חז"ל **"נטלה בחיקו"** אין פירושו כמו...

ר' יצחק: כן, כן, פירושו בבגדיו. מה פירושו, מה אומרים כאן במילון? **"יש מפרשים חיק בית הזרוע, וכן פירש רבנו סעדיה"** – פירושו בשרוולים. אומר על זה – הוא אומר שלא, שהרד"ק במילון שלו אומר שזה לא יכול להיות, כי זה היה הגיוני רק משום שהערבים הולכים עם שרוולים גדולים, כמו החלוקים החסידיים.

ר' יואל אשר: זה נעשה כמו כנפיים.

ר' יצחק: כן? כך פירש רבי סעדיה. אבל הוא אומר שבאדום הרי לא הולכים כך. ממילא "חיק" פירושו כמו החזה, הבגדים שמעל מותני האדם. **"שאהו בחיקך"**, כי שם מחזיקים כמו תינוק. כך הוא מפרש. ואני חושב שזה הפירוש גם אצל חכמים, משהו אחר: "חיק" פירושו בבגדיה. כלומר, הוא תוחב את זה לכיס שלה שמונח, אולי אפילו סל, גם תיק מסמכים יכול להיות.

ויכוח: גדר "ידה" והנחת הגט על ראשה

ר' יואל אשר: אילו פירושו היה ברכיים, עדיין לא הייתי מופתע, כי הרמב"ם בסך הכול מרחיב שידיים הן לאו דווקא, אלא כל דבר שבשליטתה.

ר' יצחק: על ראשה. אם הוא מניח את זה על ראשה...

ר' יואל אשר: צריך הלכה מיוחדת. בראש הבעיה היא שזה נופל, אבל אם אדם יכול לקחת משהו בשלה – שיהיה. או שאפשר להחזיק את זה; כשיושבים אפשר להחזיק משהו על ה...

ר' יצחק: על הרגליים. טוב, זו פשוט טעות. **"חיקה"** אין פירושו ברכיים, זה אף פעם לא פירושו ברכיים. לא ב...

ר' יואל אשר: אני חושב מתחת לזרוע.

ר' יצחק: טוב. בשום מקום אין פירוש "חיק" ברכיים. אם מישהו אומר ש"חיק" פירושו ברכיים, תאמר לו שהוא לא יודע על מה הוא מדבר, אין פירוש כזה.

ר' יואל אשר: הרי עכשיו חזרת על דברי ההוא... אף אחד לא אומר שפירושו ברכיים.

ר' יצחק: לא למטה, הבגדים, החלק העליון של הבגדים שלך, היכן שנושאים תינוק. מכניסים אותו, דוחפים אותו כך לתוך החיק, כמו שאומרים. אבל לא פירושו "שוי"ס". גמרא. בסדר.

על כל פנים, הרי פשוט שאם מניחים אותו על ראשה זה טוב. איני יודע איך אתה אומר שזה לא טוב.

ר' יואל אשר: ודאי שזה טוב. כן, כן, ודאי שזה טוב, כי אם **"חצרה"** טוב...

ר' יצחק: לא, זה בכלל **"ידה"**, זה לא צריך פסוק לזה.

ר' יואל אשר: שוב, **"ידה"** כשמתכוונים ל"ידה" כפשוטו, צריך להיות דווקא על הידיים, כמו **"וקשרתם לאות על ידך"**. וכאן לא מתכוונים ל"ידה", אין הבדל אם זה על ראשה או בחצרה, כי אנחנו הולכים לומר מה כן. הרמב"ם עדיין לא אמר את הגדר של מה כן.

ר' יצחק: בסדר. הוא לא אומר, הוא אומר כל דבר שהוא...

ר' יואל אשר: אבל בהמשך נראה שצריך להיות משתמרת על ידה.

ר' יצחק: כן, כן, מה פירוש שזה מגיע אליה? הרמב"ם אומר כן, **"שיגיע הגט לה"**. זהו מה פירוש **"לה"**? מעשיות. אבל זה צריך להגיע אליה. זה לא צריך להיות בידה, בשום דבר שלה. בסדר.

ר' יואל אשר: שוין, **"ואחת חצרה..."**

הלכה ג': גדר "רשותה" בגט

ר' יצחק: למעשה...

ר' יואל אשר: מה שהוא אמר **"חצרה"**, הוא הולך עכשיו להאריך יותר ב"חצרה". "חצרה" מישהו יכול לחשוב שפירושו מה שהוא החצר שלה.

ר' יצחק: מה ששלה, שהיא הבעלים עליו. אבל זה גם יותר עניין של מעשיות.

ר' יואל אשר: היכן שיש לה בעלות מסוימת עליו, שיש לה שליטה עליו. ממילא **"אחת חצרה הקנויה לה"**, שהיא קנתה. או אפילו רק מה ששכרו עבורה, **"חצרה המושכרת לה, או השאולה לה"**, או מה שהשאילו לה. לעניין זה, **"הכל רשותה היא"**, כל זה נקרא רשותה לעניין הגט. ממילא **"משיגיע גט לרשותה נתגרשה"**, כי בכל המקומות האלה יש לה עכשיו למעשה את הזכות לשלוט שם, ממילא כשמגיע גט לשם, אוטומטית הוא מגיע לידיה.

ר' יצחק: נכון, מיד נראה מה קורה כשזה בכלל אפילו לא רשותה.

ר' יואל אשר: יש דבר כזה אפילו ברשותו של אדם אחר.

מנהג הרמ"א לתת את הגט דווקא ביד

ר' יצחק: אבל היא אפילו לא נמצאת שם, היא לא חייבת להיות בבית. לא. יש לה דירה שכורה, הוא זורק לה לתוך החלון. הוא מביא שהרמ"א אומר שהמנהג הוא כן לתת את הגט ממש לידיה, כך באמת עושים. איני יודע למה, אבל קשה לי להבין למה באמת. אולי סתם כי הוא אומר...

ר' יואל אשר: אולי בגלל שבאבן העזר כתוב שהרמ"א מקפיד על זה?

ר' יצחק: כן, אבל אתה יכול לחשוב למה? זה מאוד משונה. תגיד סתם שזה יותר ברור, שלא יהיו ספקות, בסדר. איני יודע.

ר' יואל אשר: לא, הרי יכול להיות עניין רחב יותר, שהפוסקים רצו שהבעל והאשה יהיו שניהם בחדר בית הדין, שלא יהיה ה...

הרי זו צורת עניין אחרת לגמרי כשהוא מוסר לה לתוך ידה.

ר' יצחק: פירושו שהיא צריכה להיות שם. זה עושה את זה ברור, שלא יהיו ספקות. הרי ברור, חצר, הוא מעמיד שני עדים וזורק את זה לתיבת הדואר שלה, זה כשר, למה שלא יהיה כשר? אולי, אתה אומר כי היום אין מגרשים בעל כרחה, צריך לראות שהיא מסכימה, בסדר. אבל הרמ"א לא מדבר על זה, הוא מדבר על הנקודה שלא לתוך התיק שלה, לא לתוך הכיס שלה – לתוך ידה. עושים אפילו מעמד שלם של הכנסת היד ושתסגור את היד עליו, כאילו איזו סגולה שלמה. לא סגולה...

ר' יואל אשר: עושים טקס, כן, בסדר.

ר' יצחק: כן, יש איזה סדר שלם איך עושים את זה בבית דין. בסדר, עכשיו אבל אנחנו לומדים את עיקר ההלכה, לא את המנהגים של מה שעושים.

ההבדל בין חצר בגט לבין קנין חצר רגיל

ר' יואל אשר: הרמב"ם אומר כל דבר שנקרא **"רשותה"** לעניין זה. פירוש הדבר, במקומות אחרים החצר נחשבת רק של האדם שבעליה, אבל כאן הרי יש לך בעלות, הרי יש לך כאן, כשמשהו נכנס לכאן אתה תראה ראשון, יש לך כאן את הרשות. איך לא? למשל קנין אחר, חצרו של אדם קונה, אבל רק החצר שהיא שלו; השוכר אינו יכול לקנות דברים, רק המשכיר יכול לקנות דברים בחצרו, כמו שאני רואה שה"יד פשוטה" מביא.

ר' יצחק: אה, סתם אם עושים קנין חצר? כן. אבל יש דברים אחרים ש... אבל הרמב"ם ילמד בקידושין את אותו דבר, מוכרח להיות שיכול להיות שזה...

ר' יואל אשר: בקידושין זה באמת גם כך, שהיא הולכת להיות בבית עם בעל, זה עניין של קירוב, זה עניין של נישואין.

ר' יצחק: מדברים אפילו בקידושין שיש ספק קרוב לו ספק קרוב לה, לכאורה אותו דין. בסדר. אולי קנין חצר שונה מעט ממה שצריך לחשוב. בסדר, בוא נלמד הלאה.

הלכה ד': תנאי "עומדת בצד חצרה" מצד "אין חבין לאדם אלא בפניו"

ר' יואל אשר: "הזורק גט לאשתו לתוך חצרה" – אם מישהו זורק גט לאשתו לתוך חצרה. כאן הרמב"ם הולך להוסיף לנו עוד תנאי. למדנו שאפשר להניח בחצר של האשה, אבל יש עוד בזה, צריך להיות עוד משהו. מה? ש**"אם היתה עומדת בצד רשותה"**, אם האשה הייתה שם ליד החצר כשהבעל זרק את הגט, אז **"נתגרשה"**. אבל **"ואם לאו"**, אם היא לא הייתה שם, **"לא נתגרשה עד שתעמוד בצד חצרה"**, היא צריכה לעמוד שם.

אומר הרמב"ם: **"ואף על פי שהיא חצר שישתמר הגט בתוכה"**, עמידתה שם אינה משום שצריך מסיבות מעשיות יותר שמירה כי, איני יודע, נאמר שיש רוח חזקה מאוד, שתוכל לתפוס אותו. לא זה הפשט. אלא הסיבה למה היא צריכה להיות שם בשעת הגט, היא צריכה להיות שם בשעה שהוא זורק אותו לחצרה, היא מסיבה אחרת: **"שחובה היא לה הגירושין"**. הרי אנו יודעים שגירושין הם חובה, או יכולים להיות חובה לאשה. יש כלל: **"אין חבין לאדם אלא בפניו"**.

בכל פעם שרוצים להקנות משהו לאדם, כן, בעיקרון להקנות לאדם, אם זו טובה עבורו – נותנים לו מתנה – אפשר לתת לו מתנה, להניח אותה ברשותו, והוא קונה אותה אוטומטית, כי זו טובה עבורו ואפשר לזכות לאדם שלא בפניו. אבל חוב אי אפשר לעשות לאדם שלא בפניו, הוא לא קונה את זה. יש איזה תנאי כזה בזה, שחצרו של אדם קונה רק כשזו טובה עבורו, אז היא קונה אפילו שלא בפניו. אבל גט הרי יכול להיות חובה, או שהוא חובה.

מדוע גט נקרא תמיד "חובה" אפילו כשהיא רוצה בו

ר' יצחק: אני חושב שגט נקרא תמיד חובה. תמיד חובה.

ר' יואל אשר: כי הרי היא מאבדת את הבעל שמפרנס אותה.

ר' יצחק: אבל לא בגלל המפרנס, היא מאבדת את הבעל. גט רגיל, כך הוא הגדר. השאלה היא, אם היא רוצה את הגט, לא נאמר שאז הוא כן יהיה כשר? לא. אומרים שגט נעשה שם של דבר מסוג חוב, כך חכמים נתנו לגט [מעמד של] דבר עצוב, כמו שאני סובר שזה אבל הדבר העבדי. אפשר לחשוב שכל חובה, לפעמים אדם מחויב במשהו, הוא רוצה אותו. אין הכי נמי, בשביל זה צריך אבל לשאול אותו, הנהו גופא. אין בעיה, כשאדם רוצה חובה, אדם רשאי לרצות חובה.

ר' יואל אשר: זכות ודאית אין צורך לשאול, אבל דבר שהוא חובה הוא צריך להיות שם לשמוע אם הוא רוצה בו.

ההבדל בין "שלא מדעתה" ל"שלא בפניה" בחצר

ר' יצחק: זה כך: אף על פי שכאן לא שואלים אותה בעצם, כי זה שלא מדעתה, אבל כיון שהחצר נקראת שליח – כמו הגמרא: **"חצר משום שליחות"** – כאילו אי אפשר לעשות את חצרה שליח עבורה בלי שהיא תהיה שם. אם היא שם אין צורך לשאול, מבין? זה מעט שונה מאשר לא...

ר' יואל אשר: כי אז זה לא עניין של זכין. זה קנין רגיל.

ר' יצחק: לא, זה כן. היא עומדת ליד החצר והחצר כאילו שלוחה, היא לא מכניסה את ידה. נכון? אמרנו אז שזה נקרא כמו יד.

ר' יואל אשר: זה שונה. אני רוצה שוב: כאן זה לא סוג קנין שהיא צריכה לרצות, כן? כי הרי זו חובה לה. היא לא יכולה לומר "אני לא רוצה לקנות את זה", זה לא מועיל. מניחים את זה ברשותה, היא רואה את זה, היא קונה את זה. מניחים את זה בידיה, היא לא צריכה לחשוב "אני קונה את זה", היא לא יכולה לומר, אני אפילו לא יודע אם היא יכולה למחות. הוא מניח את זה בידיה.

ר' יצחק: נכון, כי **"אשה מתגרשת שלא מדעתה"**.

ר' יואל אשר: אלא מה? ה"שלא בפניו" לא יכול לקרות, כי שלא בפניו יכולה לקרות רק זכות. וכאן זה היה בפניו, החובה הייתה בפניו, לא שהיא רצתה את הקנין. דבר מעניין, כן, כי בדרך כלל היו אומרים שאדם צריך לרצות את הקנין, כן? הקונה צריך להסכים, או מקבל המתנה צריך להסכים.

ר' יצחק: לא, החידוש הוא, היא צריכה לרצות את החצר. אם החצר אינה, צריכה לרצות את השליחות. שליחות, אשה לא יכולה לעשות... כן, זה טוב מאוד: אפשר לגרש אשה בעל כרחה, אי אפשר לעשות לה שליח לקבלה בעל כרחה, נכון? נכון. לומר, "אני עושה שליח לקבל את הגט עבור אשתך" – לא, היא צריכה למנות את השליח.

ר' יואל אשר: אבל כשאתה מניח בידיה, לא מועיל שהיא אומרת "אני לא רוצה לקנות את זה".

ר' יצחק: לא, לא, בכלל לא. אבל על חצר זה כן היה, זה כן מועיל.

ר' יואל אשר: כי חצר כשהיא לא שם לפחות היא...

ר' יצחק: הייתה צריכה להיות שליח.

ר' יואל אשר: לא.

ר' יצחק: חצר גם לא מועילה כשהיא...

ר' יואל אשר: מועילה רק כשהיא...

ר' יצחק: לא שם, זה לא עובד.

ר' יואל אשר: אבל היא עומדת שם וצועקת "אני לא רוצה לקבל את הגט, אני לא רוצה לקנות אותו"!

ר' יצחק: גם לא מועיל. טוב מאוד. כי כן, כשהיא שם.

גדר קנין חצר בגט – יד לעומת שליחות

ר' יצחק: כן, זה טוב מאוד. אפשר לגרש אשה בעל כרחה, אבל אי אפשר לעשות לה שליח לקבלה בעל כרחה, נכון? נכון, לומר שעושים מישהו שליח לקבל את הגט עבור אשתו – לא, היא צריכה למנות את השליח.

ר' יואל אשר: אבל כשאתה מניח בידיה, לא מועיל שהיא אומרת: "אני לא רוצה לקנות את זה".

ר' יצחק: לא, ודאי שלא. אבל על חצר זה כן היה, כי חצר כשהיא לא שם, הייתה צריכה להיות שליח.

ר' יואל אשר: לא, חצר מועילה רק בזה שכשהיא לא שם זה לא עובד. אבל אם היא עומדת שם וצועקת: "אני לא רוצה לקבל את הגט, אני לא רוצה לקנות אותו", גם לא מועיל.

ר' יצחק: טוב מאוד. אבל כשהיא לא שם, זה כמו שליח.

ר' יואל אשר: [[#2]] צריך לעבוד מתורת זכיה.

ר' יצחק: זה כמו שליחות. מה פירוש זכיה? כמו הגמרא, הגמרא אומרת שחצר היא כמו שליחות, או שהיא ממש שליחות...

ר' יואל אשר: בגמרא כתוב אם זה ידה או שליחות.

ר' יצחק: טוב, אבל הגמרא אומרת על זה...

ר' יואל אשר: אבל כאן הרי הולכים בשיטה שחצר היא ידה, כן? ש"בידה" פירושו כל דבר.

ר' יצחק: לא, אם היא שם. ידה, זו למדות, למדות אחרת. זה מה שכתוב בפסוק, **"ונתן בידה"**, ומה שנקרא חצר, איך עובדת חצר? אם חצר היא סוג של ידה, אבל אי שלא יהיה, זה כמו שליחות לגבי זה, או כשהיא לא שם זה נקרא כמו שליחות.

וממילא, כיון שאי אפשר לעשות שליח לקבלה עבורה שלא בפניה, בגלל הבעיה של **"אין חבין לאדם שלא בפניו"**, ממילא החצר לא יכולה להיעשות שלוחה כשהיא לא שם. כשהיא שם, כן. אין צורך לשאול אותה, כי שם זו ידה, ולא יצטרכו שהיא תיתן הסכמה לגט. אבל כדי שחצרה תעמוד במקומה, היא צריכה להיות שם, ממילא כשהיא שם היא שם.

שיטת הרמב"ם ב"חצר משום יד"

ר' יואל אשר: [[#3]] זה מעניין, הרי בהלכה א' נראה היה שהרמב"ם אומר שהסיבה שחצר עובדת היא כי זה סוג של "בידה". לא?

ר' יצחק: בפשטות הוא לא אמר את זה, אנחנו דייקנו את זה. הוא אמר שצריך להיות כתוב **"ונתן"**. אבל הוא לא אומר למה.

ר' יואל אשר: אהא.

ר' יצחק: אז בסדר, זה יכול לעבוד גם עם סוגיית שליחות. יכול להיות. אבל יכול להיות שליחות. "חצר משום יד" לא פירושו הפסוק של יד. יכול להיות שסתם באופן כללי זה נקרא יד. נכון. איני יודע אם הכוונה לפסוק **"ונתן בידה"**.

ר' יואל אשר: כמו **"יד פועל כיד בעל הבית"**.

ר' יצחק: אלה עניינים אחרים, כן. כן, יד פירושה, זה כמו המשך של האדם. אבל אי שלא יהיה, שלא בפניו, **"אין חבין לאדם"**. אי אפשר להשתמש בזה בתור ידך כשאתה לא שם, כשזו חובה. נכון?

הלכה ה': זריקת גט מלמטה למעלה ("היתה עומדת בראש הגג שלה")

ר' יואל אשר: [[#4]] כן. **"היתה עומדת בראש הגג שלה, והוא מלמטה בחצירו"**, הרמב"ם רוצה לצייר ציור כזה: היא גרה מעליו, והוא גר למטה, והוא זרק גט למעלה. הוא רואה שזה מצב שהוא יכול לזרוק למעלה למרפסת, ו**"כיון שהגיע לאויר מחיצות המעקה"**, מהרגע שזה נכנס לשטח של הגג שלה...

ר' יצחק: או שיש מעקה.

ר' יואל אשר: יש מעקה, זה כבר נכנס פנימה ממקום המעקה. זה עדיין לא נחת, מדברים על חצי השנייה. זה עדיין לא נחת, אבל זה כבר באוויר של המקום שבו נמצאות מחיצות החצר שלה. זה כשיש מחיצות, אז החצר מתחילה מהמחיצות.

או כשאין מחיצות, מאיפה מתחילה רשותה? משלושה טפחים סמוך לגג, כמו שלמדנו בהלכות לבוד. **"או לפחות משלשה סמוך לגג"**, מאותו רגע זה כבר נקרא כאילו הגט הגיע לידה, שזו רשותה. אין הכוונה דווקא לקרקע של הרשות, אלא גם לאוויר של הרשות. ממילא **"נתגרשה"**, היא מגורשת.

אומר אבל הרמב"ם, בזה מתווספים תנאים. שכשהגט נופל לתוך רשותה, צריך להיות גט כזה ומצב כזה שהוא יכול לנחות, שיש לו סיכוי באמת להגיע בשלום. **"ובלבד שיהיה יורד לנוח"**, יש תנאי

בזה שהגט צריך להיזרק באופן, המצב צריך להיות באופן שהגט הולך לנוח, הגט הולך לנחות על הרצפה שם. **"אבל"**, אם זה לא מצב של יורד לנוח, אלא **"נמחק או נשרף"**, הגט נמחק או נשרף, **"קודם שיגיע לה"**, לפני שהגיע אליה. מה פירוש? עד שיגיע אליה, כן, ממש אליה.

ר' יצחק: כן. **"לה"** לא פירושו דווקא אליה, יכול להיות לקרקע החצר.

ר' יואל אשר: כן, ש**"אף על פי שנמחק אחר שהגיע לאויר מחיצות או אחר שהגיע לפחות משלשה סמוך לגג"**, אפילו אם נמחק אחרי שמבחינה הלכתית זה כבר נקרא שהגיע אליה טכנית, כי זה כבר היה בשלושת הטפחים או באוויר, **"כגון שנשבה הרוח"**, הרוח נשאה את הגט **"והעלתהו"**, או שנמחק – נאמר מהיכי תיתי שנפל למים, נמחק – **"או נשרף, הואיל ואינו הולך"**. כך הוא: כאן אז זה לא יועיל.

למה? לכאורה מעין סתירה. אם אתה אומר שמשלושת הטפחים זה כבר נקרא רשותה? אומר הרמב"ם, מסיבה אחרת: כי חז"ל אמרו שצריך להיות יורד לנוח. **"הואיל ואינו הולך לנוח"**, הרי יש אש, או איזו סיבה שבגללה הוא לא יוכל לנחות, הרי יש איזו רוח. ממילא כשנפל, לא נפל גט כזה שעומד עוד רגע להגיע לרצפה ולהיות גט טוב. ממילא **"אינו גט ולא נתגרשה"**.

גדר "הולך לנוח" לשיטת הרמב"ם ומפרשים אחרים

ר' יצחק: אם כן, בעיקרון, הרמב"ם הבין – כך אני מבין כאן בקיצור ובערך מן המפרשים – שהרמב"ם הבין שמה שכתוב **"הולך לנוח"**, **"והוא שהולך לנוח"**, פירושו: והגיע בפועל. כלומר, כשזרקת גט והוא הגיע, מתי היא מגורשת? שנייה אחת לפני כן. ממילא, בינתיים פשוט לא תוכל לקבל קידושין משני; למאי נפקא מינה, הייתה מקודשת. אבל אם הגט לא הגיע, אין הבדל אם האש כבר הייתה שם לפני כן או אחר כך. הרמב"ם אינו לומד שהדבר תלוי בשאלה אם היה יכול להגיע בשעה שזרק. **"הולך לנוח"** פירושו כפשוטו שהגיע.

ר' יואל אשר: אם למעשה לא הגיע, אז מעולם לא נתגרשה. אף שכאשר כן הגיע, נתגרשה מעט קודם.

ר' יצחק: מפרשים אחרים לומדים אחרת, שבמקרה כזה כן נאמר שאם היה יכול להגיע – הרי כך מבינים, **"הולך לנוח"** פירושו באמת שהיה יכול. המצב נקבע בשעה שזרקו אותו לתוך הרשות.

ר' יואל אשר: נכון, מדברים על שברירי שניות כאלה.

ר' יצחק: אבל כן. כן, יש הבדל אם היא...

ר' יואל אשר: לא, אני יכול להבין שהרמב"ם יכול אפילו לומר, הנקודה היא: מניין אנו יודעים שלא היה הולך לנוח? משום שפרצה אש! הרי אי אפשר לחשב דברים כך ברמת הרגע. הרי זה לא שבעשר אתה זורק ובעשר ואחת הוא מגיע, הכול קורה באותם רגעים עצמם.

ר' יצחק: זו הבנת הרמב"ם. בקיצור, אני חושב שבגלל הבעיות האלה אמר הרמ"א שלא לעשות זאת. הלו, תן את הגט לתוך ידה וזהו.

דיון: עדי מסירה לעומת עדי חתימה כשהגט נשרף

ר' יואל אשר: [[#5]] זה דבר מעניין. מדברים כאן כך, מדברים כאן על גט שפועל מכוח עדי מסירה, כן? אבל אם הוא פועל מכוח עדי חתימה, סתם כך לא היה מועיל. מדוע? כי עכשיו הוא נשרף, או נמחק. אז מה? בעדי חתימה היא צריכה לקבל את הגט עם עדי החתימה.

ר' יצחק: לא, לא, לא, זה נופל...

ר' יואל אשר: כל הגיטין חלים כשנותנים את הגט לאישה. אילו לא היו עדי מסירה – הוא מדבר כאן כך שיש עדי מסירה שראו כיצד זרק אותו לתוך הרשות, הגט כבר הגיע לתוך שלושה טפחים, וראו שנמחק מיד אחר כך.

ר' יצחק: אינני מבין מה עניין עדי חתימה לכאן. עדי חתימה, שני סוגי הגיטין, לפי הרמב"ם צריך את שניהם, אבל תמיד הגט חל כשנותנים אותו. ועכשיו אין לה גט, כנראה תהיה בעיה שלא יודעים אם קיבלה גט.

ר' יואל אשר: לא, אפשר לומר את הדבר הזה, שהיא אף פעם אינה צריכה להיות מסוגלת להציג אותו, הוא יכול להישרף ועדיין ייקרא גט. תמיד. אינני יודע אם כשאין עדי מסירה...

ר' יצחק: ודאי! ודאי, ודאי, רק לא ידעו על כך! זו בעיה אחרת. הגט חל, יש לך בעיה חדשה...

ר' יואל אשר: לכאורה עדי חתימה פירושם שכל הדבר הוא שטר, יש לזה קשר לפירוש...

ר' יצחק: אתה ממשיך להמציא את זה. זה לא אז, כל הגיטין חלים כשנותנים את הגט. יש בעיה אחרת: לאחר מכן אין ראיה. אין בעיה, זו בעיה חדשה. הרמב"ם אומר שבגלל זה תיקנו שיהיו עדי חתימה. אבל אין שני סוגי גיטין – אחד שחל מיד באותה שעה, ואחד שחל רק אם הוא נשאר לאחר מכן. זה לא נכון. כך אני מבין. אין דבר כזה.

ר' יואל אשר: למעשה אינני יודע אם זה יהיה שייך, בעדי מסירה אינני יודע אם יהיה שייך לומר שנתגרשה, אם הגט נשרף. מדוע?

ר' יצחק: מדוע? אינני מבין. זו ההלכה, ההלכה הפשוטה, כל הגיטין, כל השטרות, כל הדברים שבעולם פועלים כך. יש לך בעיה חדשה, אינך יכול להביא ראיה, יש לכך עצות, אני יכול לתת עצות כיצד היא יכולה...

ר' יואל אשר: אבל כשהעיקר הוא עדי חתימה כרתי...

ר' יצחק: נאמנויות שונות וכו' – אין דבר כזה.

ר' יואל אשר: אין זה תלוי בחתימות, לא?

ר' יצחק: לא נכון, הגט אינו חל משום שאפשר להראות את החתימות, הגט חל כשנותנים אותו.

ר' יואל אשר: בסדר.

ר' יצחק: צריך לחשוב. זה עניין חדש, היא אינה יכולה להביא ראיה, יש דרכים אחרות לפתור את הבעיה ההיא, זו לא הדרך היחידה, יש דרכים, צריך לחשוב. בוא נמשיך הלאה. הרי היא יכולה לומר לבעלה **"גירשתני"**, והיא נאמנת, אם היא אומרת זאת

בפניו, למשל. שואל הוא: כיצד? אומרת היא: היה גט, שלי נשרף. מה הבעיה?

ר' יואל אשר: אין שום בעיה.

זריקת גט מלמעלה למטה ("היה הגג שלו והוא מלמעלה בו")

ר' יואל אשר: [[#6]] בסדר, עוד מקרה, בדיוק כמו קודם כשגרים בשתי קומות.

ר' יצחק: אה, אז קודם דיברנו על כך שהוא עומד למטה וזורק למעלה. צריך לעשות מטוס נייר, כי זה קצת קשה...

ר' יואל אשר: לזרוק גט.

ר' יצחק: קושרים לאבן קטנה, כן. בסדר.

ר' יואל אשר: אפשר להכניס פתק. כדור עובד טוב מאוד. **"היה הגג שלו והוא מלמעלה בו"**,

ר' יצחק: כן, להפך, שהוא נמצא על ה...

ר' יואל אשר: גג והיא למטה, הוא זורק לה גט למטה, **"והיא מלמטה בחצר שלה וזרק לה גיטה"**, וההלכה היא: **"כיון שיצא הגט ממחיצות הגג"**, כבר יצא ממחיצות הגג, **"והגיע למחיצות מקומה שהיא עומדת בו"**, כבר נחת בתוך מחיצת הקומה שלה, **"נתגרשה"**, אין צורך אפילו שיגיע.

הקושי בציור המחיצות

ר' יצחק: מה פירוש מחיצות? האם יש מחיצות גבוהות יותר שמגיעות עד למעלה אל הגג? מה פירוש **"הגיע למחיצות"**? אינני תופס מה הכוונה.

ר' יואל אשר: באוויר המחיצות, כמו שאמר קודם.

ר' יצחק: כן, אבל קודם הבנתי, יש, נאמר, מחיצה של עשרה טפחים, עכשיו הוא זרק החוצה, והגט כבר נמצא גבוה יותר.

ר' יואל אשר: כן, הגט כבר נפל לתוך השטח שממנו מתחילות המחיצות.

ר' יצחק: אז כמו, נאמר, יש לה מחיצה של עשרה טפחים, הגט צריך להיות נמוך כך. כן, זה הפירוש, בסדר.

ר' יואל אשר: אני חושב כך, לא?

ר' יצחק: רק רציתי לדעת מה הפירוש.

ר' יואל אשר: אז בעיקרון אין כאן חידוש, הוא רק רוצה לומר את זה...

ר' יצחק: הקטע הבא יהיה חידוש. אבל יש כאן סתירה: **"יצא ממחיצות הגג והגיע למחיצות"**, אתה מבין? אז שואלים: כשהגט עדיין למעלה, מחוץ למחיצות הגג, אבל עדיין אין שם מחיצות גבוהות כל כך?

ר' יואל אשר: הוא עדיין לא בתוך ה... זה יהיה המקום שבאמצע, יכול להיות דבר מסופק כזה, כי אחרי המחיצות שלך, לפני שמתחילות המחיצות שלה, הרי יש גם משהו...

ר' יצחק: איזה שטח. את זה אינני תופס, אינני תופס את הפירוש. הוא אומר כן, שהגמרא אומרת שמחיצות החצר הן **"גבוהות ממחיצות הגג"**, כך הוא מביא מן הגמרא. הרמב"ם אינו מבהיר זאת, אבל כך נראה, שאחרים לומדים אחרת. מה זה? שמדברים על כך שהמחיצות החיצוניות עולות גבוה יותר מן המחיצות שלו. לכן, יש קודם סתירה מן הלשון, **"כיון שיצא ממחיצות הגג והגיע למחיצות שלה"**, כיצד זה נוגע? בציור הרגיל שלי, מחיצות הגג גבוהות יותר. לא, כאן היו מחיצות גבוהות מאוד מסביב, והן עלו אפילו מעל מחיצות הגג.

ר' יואל אשר: אף שטכנית הוא עדיין...

הלכה ו': זריקת גט לתוך אש או מים ברשותה

ר' יצחק: נכון, כך נראה שמדברים כאן.

ר' יואל אשר: מה אם **"זרק לרשותה לתוך האש ונשרף או לתוך המים ואבד"**? כאן יש את המקרה השני, הוא זורק למטה והגט נשרף,

ר' יצחק: יש אש בחצר שלה. הרי בוערת אש.

ר' יואל אשר: כן, הרי זה אותו דבר – אינו גט. מדוע? משום שלא היה הולך לנוח, לכאורה.

"אבל אם הגיע לרשותה, ואחר כך באה אש ושרפתו", אבל אם כבר הגיע לרשותה, כבר נחת על הקרקע, ואז נשרף, **"הרי זה גט"**, משום שכבר היה ברשותה.

קשה מדוע הוא צריך לחזור על כך בשני המקרים בצורה כה ברורה. היה יכול לומר שאם אחד גר למעלה ואחד למטה, וזרקו אותו. בשניהם ההלכה ממש זהה. אולי הוא רוצה לומר את החידוש של המחיצות הגבוהות יותר. מעניין, יוצא ש...

ר' יצחק: הוא רק רוצה לומר את זה. בסדר. [[#2]] אבל כאן הלכה חדשה.

זריקת גט על גבי קנה או רומח (מקום המשתמר)

ר' יואל אשר: אומר הוא, צריך לזרוק אותו לרשותה באופן שבו מניחים דבר כך שיוכל להשתמר. אבל אם זורקים אותו על משהו שהוא יתגלגל עליו ומיד ייפול, אינו מועיל. או אפילו אם הוא יינעץ, שאין זו דרך של שמירה. אם כן **"זרקו על גבי קנה"**, זרק אותו על חנית או חרב,

ר' יצחק: קנה פירושו סתם מקל, ורומח פירושו חנית,

ר' יואל אשר: לא? כן, מקל קטן. אבל לא מקום רחב שאפשר להניח עליו שטר, אלא משהו שאם הגט ישכב עליו מעט, ישכב מעט, או יינעץ בו, אבל אין זה יציב, **"אינו גט, עד שינוח במקום המשתמר בו"**.

ר' יצחק: צריך להיות מקום שבו הוא יכול להישמר. [[#3]] טוב מאוד, זו הלכה חדשה, שצריך להיות מקום המשתמר. לא רק ינוח,

ר' יואל אשר: אלא צריך גם שינוח במקום המשתמר. לומדים זאת כביכול מידה, כאילו צריך להיות דומה לידה,

ר' יצחק: כך נדמה לי שאני זוכר. קשה להאמין? כן.

הלכה ז': שתי חצירות ושתי קופות (זו לפנים מזו)

הדין בשתי חצירות

ר' יצחק: בסדר, מה אם יש לו שתי חצירות, לא אחת מעל השנייה,

ר' יואל אשר: אלא פשוט אחת בתוך השנייה. לאחד יש חצר גדולה יותר, ובתוך החצר הגדולה יש חצר קטנה יותר. זהו "**שתי חצירות זו לפנים מזו**", אחת בתוך האחרת, "**פנימית שלה**", הקטנה, הדירה הפנימית היא שלה, "**וחיצונה שלו**", שלו היא החיצונה, הוא מקיף לגמרי את החצר שלה. "**וכתלי החיצונה גבוהות על הפנימית**", הכתלים החיצוניים גבוהים מן הכתלים הפנימיים של החצר שלה. ואם כן, "**כיון שזרק הגט לתוך אויר החיצונה**",

ר' יצחק: פשוט! מרגע שזרקו את הגט לתוך אויר החיצונה, כדי שינחת,

ר' יואל אשר: זורקים אותו באופן

ר' יצחק: שהוא

ר' יואל אשר: ייפול לתוך הפנימית. אבל עכשיו, יש עדיין את הרגע שבו הוא באויר החיצונה, משום שכתלי החיצונה גבוהים יותר.

ר' יצחק: הוא זורק אותו החוצה, הוא עומד בפנימית, וזורק אותו החוצה אל החיצונה.

ר' יואל אשר: פנימית שלה, חיצונה שלו, להפך. זורקים אותו פנימה, הוא זורק אותו פנימה לגמרי מבחוץ. אז אבל עוד לפני שהוא נוחת בתוך הפנימית, הוא עדיין ב

ר' יצחק: חיצונה, שבה

ר' יואל אשר: יש מחיצות גבוהות יותר. אז עכשיו הוא מוגן בסך הכול רק על ידי מחיצות החיצונה. אז טכנית הוא עדיין בינתיים בחצר של האיש, בדרכו לנחות בפנימית.

ר' יצחק: אינני יודע מה כאן... הוא אינו צריך לזרוק לתוך הפנימית כלל. פשוט, די בכך שהוא זורק לתוך החיצונה.

ר' יואל אשר: לא, לא, לא, החיצונה הרי שלו. החיצונה הרי שלו. מה הוא אומר? לא, לא, לא. הוא זורק אותו באופן שייפול לתוך הפנימית.

ר' יצחק: לא כתוב ברמב"ם, אבל נכון, אתה מדמיין את זה.

ר' יואל אשר: כן כתוב, עוד נראה מה הוא רוצה להוציא מכך – מה שאין כן. "**שהפנימית בכתלי החיצונה משתמרת**". הפנימית היא רשות בפני עצמה, היא רשותה שלה. וכשבטוח שכאשר הוא נופל לשם זה טוב. אז אפילו כשהוא כבר בדרכו לשם, הוא מוקף בכתלים של הכתלים החיצוניים

ר' יצחק: זה גם הכותל של הפנימית.

הדין בשתי קופות וההבדל בין חצירות לקופות

ר' יואל אשר: אה, טוב, פנימית בכתלי החיצונה משתמרת. "**מה שאין כן בקופות**". אבל זה דבר דומה מאוד. אם חושבים על העניין של, אינני יודע, מבחינה אדריכלית זה דומה מאוד, אבל ההלכה תהיה שונה. והוא מסביר: "**כיצד?**" דיברנו עכשיו על חצר גדולה, אחת בתוך השנייה, אבל יש היקף קטן בהרבה, "**שתי קופות זו לפנים מזו**", תיבה גדולה ובתוכה תיבה קטנה יותר. "**הפנימית שלה**", הקופה הפנימית, התיבה הקטנה המונחת בתוך התיבה הגדולה היא התיבה שלה, "**והחיצונה שלו**", החיצונה שלו. "**וזרק לה גיטה לתוכן**", הוא זורק גט לתוך הקופה הפנימית, הקופה שלה, "**אפילו הגיע לאויר הפנימית**", אפילו ירד לתוך אויר הקופה שלה, "**אינה מגורשת**", היא אינה מגורשת, "**עד שינוח על צד הקופה הפנימית**", עד שיגיע לדופן הקופה הפנימית. [[#4]]

אני חושב שכפי שראיתי שמסבירים זאת, בשתי קופות הקרקעית היא של הבעל, כי כל הקופה שלו, ולה יש את המקום בתוך הקופה שלה. אז אפילו כשהגט נוחת על קרקעית הקופה, הרי הוא מונח על רשותו.

ר' יצחק: הרמב"ם עומד לומר: "**במה דברים אמורים...**" בוא נשלים.

ר' יואל אשר: בסדר, בוא נשלים את כל התמונה, הוא אומר כך: "**במה דברים אמורים בשהיתה מוטה על צידה ואין לה שוליים**", שהקופה הפנימית שוכבת, מונחת על צידה, ואינה תופסת מקום, משום שהיא מונחת באלכסון. "**אבל אם יש לה שוליים**", אבל אם יש לה שוליים – כלומר, חלק תחתון, כן, תחתית – "**אפילו נח בקרקעיתה**", אז אפילו אם נחת על הקרקע, על תחתית הקופה הפנימית, "**אינה מגורשת**". מדוע? "**שכלי של אשה ברשות הבעל אינו קונה לה הגט אלא אם כן אינו מקפיד על מקומו**".

הוא אומר כך: כשיש תיבה גדולה ותיבה קטנה, התיבה הגדולה היא של האיש, ובתוכה יש תיבה קטנה יותר. וכיון שכל התיבה היא רשות האיש, גם תחתית התיבה הקטנה נמצאת ברשות האיש. מה כן שייך לאישה? הקופה עצמה. אז כשהגט נשען על דופן הקופה, אז זה בסדר, כי את הדופן הוא נתן לה, את מעט האוויר הזה. וכן אם הקופה מונחת במצב אלכסוני, היא אינה תופסת מקום מתחתית הקופה של האיש. מעניין מאוד. [[#5]]

כן, כן, ומה כן פשוט מאוד? זה בקופה, אבל מה שאין כן בחצירות אין אומרים כך. בחצירות, כשאיש נותן לאישה את החצר הפנימית, אין הפירוש שיש לה רק את האוויר, יש לה את הקרקע. הוא נתן בעצם, כשיש חצר קטנה וחצר גדולה, הוא אומר שהחצר הקטנה אינה שייכת לחצר הגדולה, היא דבר בפני עצמו. ממילא, כשמניחים על קרקעית החצר הפנימית, הניחו על הקרקע שלה, שלא כמו בקופות.

הרמב"ם אמר לנו כאן בעיקרון שברשות הבעל, אם האישה יושבת ברשות הבעל, או שיש לה משהו, נאמר שיש לה תיבה ברשות הבעל, זה רק אם הבעל אינו מקפיד. אבל אם מדובר בשתי חצירות, הוא הקנה לה את החצר, אז נתן לה את כל קרקע החצר.

ולכן מרגע שזורקים פנימה, ויודעים שהגט ינחת בחצר שלה, כבר טוב.

ר' יצחק: זה כבר נקרא שהונח ברשותה. [[#6]]

דיון: שיטת המגיד משנה והקושי בדין שתי חצירות

ר' יצחק: את המקרה הראשון אינני מבין. את המקרה הראשון אינני מבין. אומר המגיד משנה הקדוש: "**ואין דבר זה מצוי כדי להאריך בו, ובהלכות לא זכרו דינין אלו כלל לפי שאינן מצויין**".

ר' יואל אשר: המגיד משנה היה

ר' יצחק: דבר חכם. אומר הוא, מה אתה רוצה מזה? אין לך מה לעשות עם הזמן מאשר לדבר על מצבים משונים כאלה? זה לא נוגע. הוא אומר שהאחרים סברו בכלל – הרמב"ם למד משהו שהקופה מונחת ברשות הבעל, ומכאן הבעיה של כליו של לוקח ברשות מוכר. אבל אחרים למדו שאולי היא מונחת במקום אחר, השאלה היא הקופה החיצונית שלו, זו רשות המוכר. למעשה, זה לא נוגע להלכה, אפשר להמשיך הלאה.

אינני מבין את ההלכה הראשונה. כיצד ייתכן שהגט עדיין נמצא באוויר שלו, כיון שהפנימית משתמרת, אינני תופס מה זה עוזר. אני ממש לא מבין, את ההלכה הראשונה אינני מבין, ההלכה השנייה דווקא הגיונית.

ר' יואל אשר: אפשר כן לשמוע, כי... איפה הכתלים? הכתלים הם כתלים לשתי החצירות,

ר' יצחק: הם כתלים גבוהים יותר. אבל זו לא החצר שלה.

ר' יואל אשר: כן, אז הוא הרי נע בזווית לכיוון... זה דבר משונה, כי הרי רוצים עכשיו לחשב שבריר שנייה,

ר' יצחק: המעשה של מתי זה,

ר' יואל אשר: זה הרי כל העניין. בינה מלאכותית אינה יכולה אפילו לחשב את

ר' יצחק: השבריר שנייה שבין מתי שהיה בין... ברחפנים לוקח להם זמן רב לעוף. החכמים ידעו שיהיו רחפנים. לא,

ר' יואל אשר: איני יודע. אבל עכשיו הוא זורק אבן קטנה. זה מה שמדובר כאן, השבריר שנייה. אבל הוא אומר שזה מכוון, שזה בזווית משופעת כך שינחת בפנימית.

ר' יצחק: זה שזה הולך אחר הכותל של החיצונה,

ר' יואל אשר: זה שזה הולך אחר הכותל של החיצונה, הכותל אינו משנה, כי הכותל הוא כותל לשתיהן. אבל מה אתה אומר שאנו באים לכותל? מדוע איני מסתכל מעל איזו רשות? עכשיו הרי נמצאים מעל רשותו.

ר' יצחק: איני מבין מה הכותל נוגע לכאן.

ר' יואל אשר: מדוע, איני יודע, כי למעלה מעשרה טפחים אינו שייך הרי לאף אחד, כן? בהלכות שבת. ממילא מסתכלים רק אחר איזה כותל הוא.

ר' יצחק: לא, יכול להיות דבר אחר. יכול להיות שכביכול כאשר אדם גר בשטח כזה, יש לו כן שליטה מסוימת כביכול בכל העניין, כי זה הרי הכותל שלו. כאילו משהו, אם חברו שובר את הכותל שלו, הוא יכול לתבוע לדין תורה. מדוע שוברים לי את הכותל שלי? אתה תופס למה אני מתכוון? סברא כזאת, איני יודע, דין תורה, אבל כך נראה, כי זה הרי אינו דין של קנין. כפי שלמדנו, העיקר הוא כמו שנקרא שלך, הגיע לידה. זה נקרא הגיע לידה. בסדר. איני יודע, בוא נמשיך ללמוד. [[#7]]

הלכה ח': זריקת גט כשהאשה בבית הבעל או בחצרו

ר' יצחק: הולכים ללמוד מה אם זה בחצרו, ברשותו, כן? הרי זה רגיל, הם הרי גרים יחד, והוא זורק לה גט. יום אחד,

ר' יואל אשר: פשש, גט. "**זרק לה גיטה והיא בתוך ביתו או בתוך חצירו**", האשה נמצאת היכן שהיא נמצאת. היכן היא האשה?

ר' יצחק: בבית הבעל. נכון, רק למדנו הרי, ושלחה מביתו אין פירושו שצריך לשלוח אותה. זו הנפקא מינה של אותה הלכה, נכון?

ר' יואל אשר: הוא אינו צריך לשלוח אותה מביתו.

ר' יצחק: כן, אבל מה שלמדנו, הרמב"ם אמר, ושלחה אינו כפשוטו,

ר' יואל אשר: זה לאו דווקא, נכון.

ר' יצחק: אין צורך כלל לשלוח.

ר' יואל אשר: אם זה בתוך ביתו או בתוך חצירו, אז אי אפשר להניח זאת לידה מתוך חשבון שזו רשותה.

הלכה ט': כליה ומיטתה בבית הבעל

גדר "דבר מועט" לעומת ד' אמות

ר' יואל אשר: יש לה שם איזה ארנק קטן, או **צלוחית** – בקבוק, או סל קטן, **קפיפה** זה סל, נכון? **וכיוצא בהן...** כלומר, בעצם, הארנק שלה, החפצים שלה. כן, אבל אפילו אם הוא מונח על הרצפה שלו. אבל על דבר מועט קטן מקובל שאדם יכול...

ר' יצחק: הוא נותן לה רשות כביכול להניח את הארנק שלה.

ר' יואל אשר: אולי הייתי אומר כך: לגבי הלכות שבת היה לנו הרי שארבע אמות של אדם הן מקומו. וכאן אין זה כך, אין לה את ארבע אמותיה סביב, כי היא בבית הבעל. אלא ממש או גופה, או הארנק שלה, אפילו אם הוא מונח על הרצפה. אבל זה ממש דבר כמעט כמו גופה.

ההלכה של מיטה שגבוהה עשרה טפחים

ר' יואל אשר: [[#3]] **וכן אם הגיע למיטה שהיא יושבת עליה...**

ר' יצחק: מיד תראה שיש כן דבר כמו ד' אמות, אבל בתנאי מיוחד, כן, ההלכה הבאה.

ר' יואל אשר: אה, המיטה שעליה היא יושבת, **והיתה גבוהה עשרה טפחים,**

ר' יצחק: כלומר שיש לה רשות לעצמה, עשרה טפחים נקרא הרי רשות.

ר' יואל אשר: נכון, אז **הרי זו מגורשת.**

ר' יצחק: מדוע? **שהרי חלקה רשות לעצמה.** כלומר, זו אינה רשותה, אבל היא יושבת כביכול כאן, זו המיטה שלה.

ר' יואל אשר: רשות לעצמה זה כמו ה... הוא גם כתב **ואין הבעל מקפיד על מקום כרעי המיטה.** אה, כלומר למעלה מעשרה טפחים, כאן הוא כן משתמש בעשרה טפחים של הלכות שבת. נכון. למעלה מעשרה טפחים זה –

ר' יצחק: הרי בעצם רשות לעצמו, זה שטח נפרד. אי, זה הרי מונח בביתו? נו, מה מונח שם? רגליים קטנות. הוא יכול הרי להשתמש למטה, נכון? מתחת למיטה יש לו הרי עוד. אם כן, זו איזו רשות נפרדת.

דיון: החילוק בין כלי למיטה לגבי קפידת הבעל

ר' יואל אשר: לא, אבל מדוע לא אומרים שמיטה היא גם כן, כמו שבעל מניח לאשה לומר שמקום הארנק שלך הוא שלך, מקום המיטה הוא שלך?

ר' יצחק: לא כל המקום. נכון. זו המיטה שלה.

ר' יואל אשר: מה פירוש המיטה שלה? נראה שהקפידא הייתה על המקום בפועל, בכל מקום מילאו בחפצים ואז... דבר מעניין.

ר' יצחק: עוד, שוב, ממלאים. זה הרי שלו, הוא אינו נותן ארבע אמות שלמות בביתו, מקום שלם באמצע.

ר' יואל אשר: והראב"ד כן קרא למקום **"עמו בבית".**

ר' יצחק: [[#4]] הכול שלו, הוא אינו מדבר לגבי זה.

הלכה י': השאילה הבעל מקום בחצירו ולא ייחדו

ר' יואל אשר: טוב, הלאה: **"השאילה הבעל מקום בחצירו ולא ייחדו"**, אם הבעל השאיל לאשה. הוא אומר, אני משאיל לך את המקום, זה המקום שלך.

ר' יצחק: לכבוד הגט, כן, לא שנה שלמה.

ר' יואל אשר: אה, לכבוד הגט?

ר' יצחק: אני חושב כך, עושים זאת בדווקא.

ר' יואל אשר: אה, כדי שהיא תוכל... אה, בסדר, כל זמן שהם גרים יחד, הוא אינו משאיל לה מקום. שניהם שותפים,

ר' יצחק: או איך שיהיה, הוא משתמש, לא, אבל היא גרה בביתו.

ר' יואל אשר: אבל עכשיו הוא רוצה כבר לגרש אותה. הוא אומר, מייחדים לך מקום ב... אני משאיל לך מקום. אבל **"ולא ייחדו"**, לא ייחד מקום מסוים. הוא לא אמר כאן, ארבע האמות האלו. **"וזרק לה הגט והגיע לארבע אמות שלה שהיא עומדת בהן"**, אפילו שהוא לא ייחד מקום, אבל כשהוא אומר אני משאיל לך את המקום, כוונתו לומר את המקום שליד היכן שהיא עומדת. **"וזרק לה הגט והגיע לארבע אמות שלה שהיא עומדת בהן, הרי זו מגורשת".** יכול להיות שזה כן קשור לדין ד' אמות. שכאשר משאילים למישהו מקום, מקום בסיסי נקרא ד' אמות.

ר' יצחק: ד' אמות של אדם זה קצת...

ר' יואל אשר: הוא השאיל זאת, אז **"הרי זו מגורשת".**

ר' יצחק: נכון.

הלכה י"א: נתגלגל ונפל על גבי קורה או סלע

שלושת התנאים של "חלק רשות לעצמו"

ר' יצחק: [[#5]] **"נתגלגל".** מה אם זה לא הגיע ישר? עכשיו מתחילה השאלה האם זה הגיע לגמרי, כן?

ר' יואל אשר: "נתגלגל ונפל על גבי קורה או סלע רחוק ממנה", הוא זרק זאת אליה, וזה התגלגל אל מחוץ לשטח שלה,

ר' יצחק: התגלגל משהו, זה בפועל נפל החוצה.

ר' יואל אשר: נפל על קורה או סלע שאינם לידה. אז כך: **"אם היה המקום שנפל עליו"**, אם המקום שעליו נפל הוא מקום ש**"אין בו ארבע אמות על ארבע אמות"**, הלשון כאן קצת מפותלת. **"ואינו גבוה עשרה"**, הוא גם אינו גבוה עשרה, **"ואין לו שם לווי"**, אינו נקרא מקום בפני עצמו, אהה. **"הרי זה לא חלק רשות לעצמו וכאילו היא והוא במקום אחד"**, זה נחשב כאילו נפל במקום שבו היא נמצאת, אפילו שזה מרוחק כמה אמות.

אבל אם חסר אחד מן התנאים, כלומר, המקום, הקורה או הסלע שבו נפל הוא:

* מקום של ארבע אמות בפני עצמו,

* או מקום שהוא גבוה עשרה – שזה גם עושה אותו, בהלכות שבת היה לנו זאת, זה עושה אותו מקום נפרד לעצמו –

* או שלמקום יש שם לווי, קוראים לו גבעה פלונית, הוא מקבל מקום בפני עצמו,

חלק רשות לעצמו, ומקום אחד השאיל לה, אי אפשר לומר שאת המקום הזה השאיל לה הבעל, **שני מקומות לא השאיל.** הוא נתן לה פעם אחת –

ר' יצחק: אחד מ –

ר' יואל אשר: שלושת התנאים לא התקיימו, זה נקרא מקום נפרד, כן, מקום נפרד הוא לא השאיל לה. כאשר המקום בטל, זה רק עוד שטח באותו מקום, אפשר לומר שזה המקום ש –

ר' יצחק: הוא השאיל לה.

דיון: אילו ד' אמות השאיל לה הבעל?

ר' יואל אשר: נראה שזה אינו דווקא ארבע האמות שבהן היא עומדת; כל ד' אמות שצריך עבור הגט, את אותן ד' אמות השאלתי לך. אבל אם זה מקום מסוים, והוא היה צריך להתכוון לאותן ד'

אמות שונות מן הד' אמות שבהן היא עומדת עכשיו, הוא סתם לא השאיל לה.

ר' יצחק: אני נותן לך כל מקום של ד' אמות,

ר' יואל אשר: אבל לא, אה אני מבין. אבל לכאורה גם לא את ד' האמות שבהן היא עמדה.

ר' יצחק: כן, אבל הוא הרי רצה שהיא תקבל את הגט, זו הייתה כל הנקודה של ההשאלה.

ר' יואל אשר: זה הרי גם כן, איני יודע משהו, שאומרים שלאחר שהוא נופל, אומרים, אה המקום, וזה הרי אינו רחוק ממקומה, זה אינו דבר כל כך נפרד ממקומה, אומרים אה, לא היכן שאת עומדת בפועל, אלא המקום. אבל אם המקום הוא מקום נפרד ממש, כי יש משהו שעושה אותו נפרד, או מחמת הד' אמות וכדומה, אז **אינה מגורשת עד שיגיע לה הגט**.

הלכה י"ב: זרק לה גיטה לרשותה ועבר בתוך רשותה

התנאי של "סופו לנוח ברשותה"

ר' יצחק: בסדר. עכשיו מה כאשר זה כן רשותה? כן, אבל זה נפל החוצה.

ר' יואל אשר: כן, **זרק לה גיטה לרשותה**, ברשותה, בחצרה או מה שזה לא יהיה, **ועבר בתוך רשותה שהיא עומדת בה, ונפל חוץ לרשותה**, היא גם עומדת ברשותה, אבל זה נפל מחוץ לרשותה. **אף על פי שעבר בפחות משלשה סמוך לארץ**, אפילו אם המסלול שבו נזרק היה נמוך מאוד, וזה עף בשטח שלה בפחות משלשה סמוך לארץ שמבחינה הלכתית נקרא ארץ, בכל זאת **אינה מגורשת משהגיע לאויר רשותה, "אלא אם כן סופו לנוח ברשותה"**. היה לנו הרי קודם גם כן שצריך להיות סופו לנוח. סופו לנוח צריך להיות גם כן שסופו לנוח ברשותה. ממ-הם. וכאן הרי לא היה סופו לנוח ברשותה.

ר' יצחק: זה שהיה באמצע לבוד, זה אינו טוב, כי לבוד לגבי גט – לגבי הלכות שבת למשל, יש כן חילוקים. אבל לגבי גט זה אינו נקרא שהגיע, זה צריך היה להיות מתוכנן להגיע.

השוואה להלכה הקודמת של אש

ר' יואל אשר: בדבר אחד, אז באש היה אפשר הרי גם לומר שזה הרי אינו סופו לנוח ברשותה,

ר' יצחק: ברשות האש. הכי נמי,

ר' יואל אשר: אז באמת לא היה, באש יש תירוץ אחר לגמרי... כל האשות הן כך. לפי הרמב"ם, כן, אמת. לא, שם היה מה שאמרו שזה תלוי האם כשזרקו זאת כבר הייתה האש, בסדר. הוא מעמיד הרי,

ר' יצחק: בסדר. לא, שם היה הפוך, אמרו שבכל מקרה שזה נשרף אין זה סופו לנוח. בסדר.

היתה עומדת על גגה ונפל בגג אחר

פשט ברמב"ם: אין בני אדם מקפידין

ר' יצחק: **"היתה עומדת על גגה"**, בסדר,

ר' יואל אשר: **"היתה עומדת על גגה"**, היא עומדת על הגג שלה, גג ביתה, **"וזרקו לה"**, והוא זורק זאת למעלה לגג שלה. אבל למעשה, **"ונפל בגג אחר סמוך לו"**, זה נפל על הגג הסמוך לזה שאליו זרק, לא הגג שאליו רצה לזרוק. אז כך, **"אם יכולה לפשוט ידה ולנטלו"**, אם היא עומדת על הגג שלה, היא יכולה להתכופף מעט לגג הסמוך ולקחת זאת. **"הרי זו מגורשת"**, היא מגורשת, **"שאף על פי שדיורין חלוקין למעלה"** אכן מדובר בשני גגות שונים של שני בתים שונים,

ר' יצחק: **"כשם שהן חלוקין למטה"**, כלומר,

ר' יואל אשר: אף שהם, זה אינו נחשב באמת כמו שתי רשויות שונות, כי כל גג הולך אחר הבית שהוא מקרה. כל גג מקרה מישהו. את מי אתה מקרה? אתה מקרה את הבית. אבל **"אין בני אדם מקפידין על מקום כיוצא בזה"**, הגג הרי אינו מקום שיש בו אותה קפידא, עולים לשם רק באופן עראי.

ר' יצחק: זה אינו מפריע לאדם כשמטפסים על הגג של חברו עד כדי כך שכביכול אתה לוקח גט שיגיע לשם.

ר' יואל אשר: ממילא, כן, אני יודע. זה נפל מעט ברשות שבה היא...

שיטת הראב"ד לעומת הרמב"ם

ר' יצחק: הראב"ד אומר שאינו מבין מה הרמב"ם רוצה כאן, הוא אינו מבין מה קושייתו, נראה בעוד זמן מה. הראב"ד אומר שמה שכתוב **"דיורין חלוקין"** כוונתו לומר ששניהם שלו, אבל לגבי הגג הוא כן נתן לה שתי רשויות. מה שאומרים קודם ששתי רשויות לא משאלי אינשי מדובר...

ר' יואל אשר: הרמב"ם הרחיב את הקולא יותר,

ר' יצחק: אפילו כאשר זה... הרמב"ם למד שאפילו כשזה שלה עם עוד לוי. הראב"ד למד שמדובר ששני הגגות הם שלו, והוא השאיל לה את שני הגגות. אה. בסדר. מעשה חדש, היכן עומדים העדים?

ר' יואל אשר: למעלה לידו, ולידה? הם רואים את כל העניין כיצד הוא זורק.

ר' יצחק: בסדר, יש להם משקפות, הם מסתכלים מבניין האמפייר סטייט. מה הוא אומר ליד,

ר' יואל אשר: הוא ממשיך לומר.

ר' יצחק: כל המעשה לא קרה, זה הרי רק בשביל הרבנים –

ר' יואל אשר: שבישיבה יהיה להם מה לעשות.

היתה ידה קטפרס

פשט ברמב"ם

ר' יואל אשר: [[#6]] **היתה ידה קטפרס.** אם ידה מונחת באלכסון, מונחת באופן של מדרון – המילה קטפרס היא עוד מילה למדרון, משופע, מקום משופע. היא מחזיקה את ידה באלכסון,

ממילא במצב כזה אי אפשר להניח חפצים בידה, הם ייפלו. מובן מאליו, כשהיא מחזיקה את ידה כך, היא יכולה להיות כלי קבול. ידה אינה כלי קבול עכשיו. **וזרק הגט על ידה**, וקרה מה שקורה כשמניחים דברים על קטפרס, **ונפל לארץ**. אז **אם נפל לתוך ארבע אמות שלה ונח**, אם זה נפל בתוך ארבע אמותיה, **הרי זו מגורשת**,

ר' יצחק: זה הגיע לתוך ארבע אמותיה.

דיון: באיזו רשות קונות לה ארבע האמות?

ר' יואל אשר: רגע, הרמב"ם אומר לי כאן בפעם הראשונה את עניין ארבע האמות שלה!

ר' יצחק: אפילו הבעל לא השאיל זאת, כלום, שום עסק? אפשר להשאיל לה. אה, כאן מדברים היכן? אולי מדברים גם ברשותו, והוא השאיל לה.

ר' יואל אשר: אם מדברים על כך שהוא השאיל לה, כן, רק כאן כתוב משהו, **אם נפל לתוך ארבע אמות שלה**.

ר' יצחק: היכן? ברשות הרבים? ברשותה שלה?

ר' יואל אשר: הרבים או ברשות שאינה שייכת לאף אחד מהם? או באופן שהוא לא השאיל?

ר' יצחק: הוא אינו אומר, איני יודע.

ר' יואל אשר: לא, אבל כאן נראה שיש דין ד' אמות. לא, אבל כמה מן ההלכות הקודמות היו נדחות.

ר' יצחק: עוד לא ראינו ד' אמות אחרות, איני יודע. שזה אם נפל במקום רגיל. אבל נפל, זה אינו כתוב כאן.

ר' יואל אשר: לא כתוב באילו ד' אמות. **לתוך ארבע אמות שלה**, היכן שהיא עומדת, בסדר. **הרי זו מגורשת**. אבל אם **נפל לתוך הים או לתוך האש**, אפילו אם זה בתוך ארבע אמותיה, כן? **אינה מגורשת. והוא...**

זריקת גט לתוך ארבע אמותיה כשהוא הולך לאיבוד

ר' יואל אשר: לא, אבל כאן נראה שדין ד' אמות הוא לא, אבל כמה מן ההלכות הקודמות.

ר' יצחק: כאן עוד לא ראית ד' אמות אחרות. איני יודע. זה אם נפל במקום רגיל. אבל אחר כך אם זה נופל, זה אינו כתוב כאן. לא כתוב באילו ד' אמות.

ר' יואל אשר: "לתוך ארבע אמות שלה", היכן שהיא עומדת, בסדר? **"הרי זו מגורשת"**, אבל אם **"נפל לתוך הים או לתוך האש"**, אפילו אם זה בתוך ארבע אמותיה, כן? **"אינה מגורשת, והוא שהיתה עומדת על גבי המים או סמוך לאש שמתחילת נפילתו לאיבוד היה עומד"**.

ר' יצחק: ממילא זה אינו נחשב.

ר' יואל אשר: זה נחשב כמו שאינו עומד לנוח.

ר' יצחק: אותה בעיה.

ר' יואל אשר: לאו סופו לנוח. כן.

ר' יצחק: כלומר, עד עכשיו דיברנו לכאורה ברשותו, עכשיו אנו הולכים לדבר בבירור ברשות הרבים, שגם זה אינו מועיל היטב. בסדר.

ר' יואל אשר: אם כן ברשות הרבים ארבע אמותיה הן כביכול שלה?

ר' יצחק: עוד נראה.

ר' יואל אשר: זה מה שרשות הרבים היא, שלכל אחד יש את ארבע אמותיו.

ר' יצחק: עדיין לא דיברו על ד' אמות, לא לא, אין כאן ד' אמות, תראה, לא כתוב ד' אמות ברשות הרבים. ההלכה הבאה, י"ג, כן?

ר' יואל אשר: כאן הולכים רק לפי קרוב.

הלכה י"ג: זריקת גט ברשות הרבים – דרגות קרוב לו וקרוב לה

ר' יצחק: "זרקו ברשות הרבים" –

ר' יואל אשר: "זרקו לה ברשות הרבים או ברשות שאינה של שניהן", אז בודקים למי הוא קרוב יותר. למי הוא קרוב יותר? **"קרוב לו"**, גם בקידושין היה מקרה כזה, **"אינה מגורשת"**, נכון? **"היה הגט מחצה למחצה"**, כלומר חצי על חצי, בדיוק באמצע ביניהם, או **"ממחצה למחצה עד שיהיה קרוב לה"**, כשאין ודאות שהוא קרוב לה. יש מצב של קרוב לו, קרוב לה, ויש מצב שאינו ודאי, אינו ברור, מלבד מחצה למחצה. נכון?

ר' יצחק: כן, אני לא תופס בבירור מה זה אומר. טוב, תסתכל ברמב"ם.

ר' יואל אשר: אבל מיד הרמב"ם עומד לומר מה פירוש קרוב. זה מוזר מאוד, כי קרוב אין פירושו יותר מאשר שהוא קרוב אליו. קרוב פירושו – הדבר היחיד שנוגע לנו הוא קרוב לה.

ר' יצחק: קרוב לו אינו נוגע לנו. מיד נראה, כן. אבל תראה מה הרמב"ם אומר: קרוב לו לגמרי – אינו מועיל כלום; מחצה למחצה או קרוב לה – ספק מגורשת.

ר' יואל אשר: אומר הרמב"ם מה פירוש קרוב? היה קרוב לה, לא.

ר' יצחק: היה קרוב לה – עוד דרגה.

ר' יואל אשר: היה קרוב לה – אז זה טוב. עכשיו הרמב"ם הולך לומר מהו קרוב לה?

ר' יצחק: זה לא כתוב. שוב: **"היה קרוב לה כדי שתשוח ותיטלנו"**.

ר' יואל אשר: "היה קרוב לה", הגיע קרוב אליה. אומר הרמב"ם עד כמה קרוב אליה? יש שתי אפשרויות: קרוב מספיק שאם תתכופף תוכל ליטול אותו. כדי שתשוח – היא תתכופף ו–

ר' יצחק: תיטול. זה קרוב יותר מהמקרה הקודם, נכון?

ר' יואל אשר: כן. אז **"הרי זה פסול"**, הוא פסול מדרבנן, כי הוא אכן קרוב לה, אבל לא קרוב מספיק כדי שתוכל להגיע אליו.

ר' יצחק: לא, להיפך, זה כשהוא לא –

ר' יואל אשר: כשהוא לא קרוב לה.

ר' יצחק: סתם קרוב לה. עד שיהיה קרוב לה, כולל קרוב לה. כשהוא קרוב לה אבל לא כדי שתשוח ותיטלנו – אז זה ספק. כשהוא קרוב לה כל כך כדי שתשוח ותיטלנו – אז הוא כשר מדאורייתא, פסול מדרבנן. **"עד שיגיע גט לידה ואחר כך תינשא בו"**. כשהוא מגיע לידה ממש, פשוטו כמשמעו – אז לכתחילה, כלומר גם מדרבנן.

ההבדל בין גירושין לקידושין בקרוב לה

עכשיו, עדיין לא הסברנו מה פירוש קרוב לו; הרמב"ם יסביר זאת בהלכה הבאה. אבל איזה קרוב שייך כאן – לא כדי שתשוח, כלומר סתם קרוב, נכון? זה חמור יותר מאשר בקידושין. בקידושין אמרנו שקרוב לה – מקודשת. בגירושין קרוב לה הוא ספק, וקרוב לה כדי שתשוח – פסול. כך יוצא כאן, נכון? והרמב"ם מסביר: מה פירוש קרוב לה?

הלכה י"ד: גדר "קרוב" ודין ד' אמות ברשות הרבים

ר' יואל אשר: שוב, מה פירוש, טוב: **"כיצד הוא קרוב לו?"** מה פירוש קרוב לו, שעליו אמרו שאינה מגורשת? כשהוא קרוב מספיק כך ש**"היה הוא יכול לשמרו"**. הוא יכול לשמור את הגט, הוא יכול להגיע אליו. **"והיא אינה יכולה לשמרו"**, היא אינה יכולה לשמור אותו כי הוא רחוק יותר ממנה. **"זה הוא קרוב לו"**.

ר' יצחק: טוב. **"שניהן"** –

ר' יואל אשר: מה הדין כש**"שניהן יכולין לשמרו"**, הוא בדיוק באמצע, **"או שניהן אין יכולין לשמרו"**, שניהם אינם יכולים?

ר' יצחק: "זה הוא מחצה למחצה".

ר' יואל אשר: כן, ואחר כך, כשהוא כבר קרוב יותר אליה – ספק, לא צריך יותר. ואחר כך בא כדי שתשוח.

השגת הראב"ד ומעשיות ההלכות

ר' יצחק: אבל זה לא נוגע. הראב"ד שואל, הוא אינו מבין מדוע צריך לדבר על מחצה למחצה, אם בכל מקרה היא צריכה גט עד שיגיע לידה. הנפקא מינה היא רק לדעת אם זה דאורייתא או דרבנן.

ר' יואל אשר: אם זה דרבנן, נכון. צריך עוד גט, אבל השאלה היא אם היא הלכה ונישאה שוב – לכאורה זה נוגע מאוד.

ר' יצחק: כן, אז מה שואל הראב"ד?

ר' יואל אשר: אבל כאן נכנס גם העניין שבמחצה על מחצה לא מסתכלים על מידות, לא מחזיקים סרגל, כי זה תלוי גם בגודלם. אם הבעל אדם ענק, יש לו הרבה יותר שטח ממנה. כן, ייתכן. אבל כאן יש עניין של יכול לשמרו, ממילא זה נעשה עניין מעשי.

ר' יצחק: זה כלל לא כל כך ברור, יש על זה הרבה.

ר' יואל אשר: לא קל לקחת זוג שמתגרש ולהעמיד אותם באופן רגיל, ברור, תן את זה לתוך הידיים.

ר' יצחק: זה מה שכל ההלכות האלה פעלו.

ר' יואל אשר: לקחת את שני האנשים הממורמרים האלה שאינם רוצים להסתכל זה על פני זה, ולומר: "כן, הנח את זה בידה." לא, אינני יודע, אני מציג כאן את כל הדברים המעניינים ללמוד.

ר' יצחק: הלמדנות טובה ללמדנים. טוב. מה כך?

קנין ד' אמות ברשות הרבים: מי עמד ראשון

ר' יואל אשר: "בא הוא תחילה ועמד", הוא העמיד את עצמו במקום, הוא עומד איפשהו, **"ואחר כך עמדה היא כנגדו"**, אחר כך היא עמדה שם, **"וזרקו לה"**, זרק אותו אליה, **"אם היה הגט בתוך ארבע אמות שלו אינה מגורשת, אף על פי שאם תשוח תיטלנו"**, אפילו אם היא יכולה להתכופף.

ר' יצחק: כי הוא כבר תפס את המקום.

ר' יואל אשר: המקום כבר נקרא מקומו. זה מעניין, כאן אומרים לנו שוב את עניין ד' אמות של אדם שנקראות מקומו. כן, כן. **"עמדה היא תחילה ובא הוא ועמד כנגדה וזרקו לה, אף על פי שהוא מחצה למחצה"**, אבל **"הואיל והוא בתוך ארבע אמות שלה"**, הוא הגיע לתוך ד' אמותיה, והרי היא עמדה שם קודם, כך שכבר קנתה שביתה בד' האמות.

ר' יצחק: שביתה, בעלות.

שיחה: ד' אמות של אדם ברשות של אחר

ר' יואל אשר: צריך להתווכח של מי ד' האמות כאן.

ר' יצחק: לא, כאן, במקום שהוא רשותי, אינך מועיל באמת, רק בחוץ.

ר' יואל אשר: אדם רגיל משאיל רשות.

ר' יצחק: אפילו לאשה שעומדים עכשיו –

ר' יואל אשר: לגרש – משאילים.

ר' יצחק: הוא משאיל לה לכתחילה לכבוד הגט.

ר' יואל אשר: אבל זה הרי לא שייך לה. אבל גם עכשיו אין זה דבר טוב, נהנות מאחרים, כך שיהודי טוב מקנה את ד' האמות שבהן האדם עומד; אפילו בביתי, ד' אמותיך – שלך. אז אתה מקנה לו?

ר' יצחק: זה אינו מקפיד, זו בחינה של אינו מקפיד, לא יותר מאינו מקפיד. טוב, זה לא נכנס להלכות גיטין. טוב. עכשיו מדברים לכאורה ברשות הרבים.

גדר הפסול מדרבנן בזריקת הגט

ר' יואל אשר: "הואיל והוא בתוך ארבע אמות שלה", הוא גט מדאורייתא, כי הוא בתוך ד' אמותיה, אבל הוא גט פסול מדרבנן **"עד שיגיע הגט לידה"**, כפי שכבר למדנו קודם שמדרבנן הכול פסול עד שנותנים אותו ממש לתוך היד. מעניין מאוד, כי הרמב"ם אינו אומר לנו כבר בתחילה שמדרבנן צריך להניחו לידה. כן, אחד ידה ואחד חיקה נקרא ונתן בידה, אבל עד שיגיע הגט לידה פירושו ממש לידה, לא כלי שלה וכל הדברים האלה?

ר' יצחק: לא, כשהוא זורקו לה. לא, אני חושב שזה דבר חדש, רק בקרוב לו קרוב לה. במקרה רגיל גם מדרבנן כשר שהוא מניח אותו ברשותה וכדומה, כל המקרים שלמדנו קודם. הפעם היחידה שהוא –

ר' יואל אשר: אומר שהוא –

ר' יצחק: פסול, הוא כשהוא קרוב לו כל כך, כשהוא עומד גם שם, כל המצב. לא ראינו את זה. זה אינו כלל, סתם הניח.

ר' יואל אשר: הרמב"ם אומר זאת רק בזורק, אבל אינני יודע אם החכמים עשו קולא כזו, שזה גט והוא יעמוד במקום.

ר' יצחק: כן כן, כי הרי הוא עומד שם וצריך לדעת אם זה בכל ד' האמות, כל החקירות. כך אני חושב.

ר' יואל אשר: זה דבר מעניין, כי בכך שקבעו מי עומד ראשון יצרו בעיה הרבה יותר גדולה, שכאשר עומדים זה מול זה מתחילות גם השאלות.

ר' יצחק: רק ברשות הרבים.

ר' יואל אשר: לא ברשות היחיד. לא, גם ברשות ניטרלית.

ר' יצחק: אפילו בחדר של בית הדין יהיו כל הבעיות האלה. כן. מזה צריך אולי לתת...

הלכה ט"ו: גט קשור בחבל (קשור במשיחה)

ר' יואל אשר: טוב. **"זרק הגט לידה"**, כאן נראה הלכה חדשה: שזרק אותו, ואפילו הגיע לידה, אבל הבעל עדיין מחובר אליו, היא עדיין אינה יכולה לקבל אותו. **"והיה קשור במשיחה"**, הגט קשור, **"וקצת המשיחה בידו"**, הוא עדיין קשור לידו. אז **"אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו"**, אם הוא עדיין יכול למשוך אותו בחזרה אפילו אחרי שנתן אותו לידה, **"אינה מגורשת"**, היא אינה מגורשת **"עד שתיפסק המשיחה"**, עד שהדבר ייקרע. כשהבעל רשע, אני חושב שזה היה העונש שלו. לא היה לו שלום בית טוב, הוא בנה מתקן מיוחד, הוא המשיך להקפיץ את הגט, שיהיה לך טוב –

ר' יצחק: אני הולך לקחת אותו בחזרה.

ר' יואל אשר: **"ואם אינו יכול לנתקו"**, אז **"הרי זו מגורשת"**, כי הוא כבר ברשותה, הוא משתמר לרשותה. טוב.

הלכה ט"ז: נתינת גט ביד עבד

מקרה ראשון: עבדה – דין חצר המהלכת

ר' יואל אשר: עכשיו נלמד על מקרה נוסף, אם נתן אותו ביד עבדה. טוב. **"נתן את הגט ביד עבדה והוא ניעור"**, העבד ער. **"והיא משמרתו"**, היא שומרת את העבד. כלומר, העבד ברשותה. הוא משתמר אצלה. נכון. אז **"אם היה כפות"**, אם העבד כבול, **"הרי זה גט"**, כי **"וכאילו הגיע לחצירה שהיא עומדת בצידה"**. הרי היא משמרתו, היא שם, היא מודעת. נכון.

ר' יצחק: אז, זה אומר שמכיוון ש–

ר' יואל אשר: העבד הרי כמו קרקע שלה, כמו רשותה, הגט הגיע לרשותה. אבל **"ואם אינו כפות"**, אם ידו אינה קשורה, **"אינו גט"**, אין זה גט. מדוע? כי...

ר' יצחק: יש מחלוקת בגמרא. יש לו משלו... זה דומה למה שלמדנו בפעמים אחרות שנקרא גודרות. בקיצור, אדם הוא דבר שזז ממקומו.

ר' יואל אשר: הוא אינו חצר. הוא אינו יכול לקנות כמו חצר.

ר' יצחק: שליח הוא בוודאי אינו, הוא צריך להיות חצר. אבל חצר היא דבר שאינו זז. דבר שזז – אינו חצר. קשור, כן.

ר' יואל אשר: הוא אינו זז – זה טוב. זה מזכיר את המחיצה שם. **"נתנו ביד העבד והוא ישן והיא משמרתו"**, אבל אם העבד ישן – מדאורייתא זה כן גט, כי זו אינה חצר המהלכת, אבל מדרבנן זה פסול. מדרבנן אין מסתפקים בשינה לבדה, אלא צריך להיות כפות ממש; יש חשש ש, אינני יודע, אולי הוא אינו ישן היטב. **"ואם היה כפות הרי זו מגורשת"**.

מקרה שני: עבדו – גיטה ועבדה באים כאחד

וכשכבר מדברים על שימוש בעבד לגט, להניח גט על עבד – מה לגבי מצב שבו העבד עצמו ייעשה הגט? או שיהיה שטר של גט? **"כתב גט ונתנו ביד עבדו"**, סליחה. לא, הוא נותן גט, ונתן אותו לעבדו. קודם כבר למדנו על כך שכתב בכתובת –

ר' יצחק: קעקע על עבד.

ר' יואל אשר: את זה למדנו קודם.

ר' יצחק: נכון, זוכרים. עכשיו נותנים גט רגיל.

ר' יואל אשר: העבד מחזיק אותו. והוא נתן ל– אבל זה עבדו.

ר' יצחק: זה הרי לא יכול לקרות.

ר' יואל אשר: אבל הוא חושב על מהלך שבו יעשה שהעבד יהיה שלה, ועכשיו עבדה הרי כן יכול לקנות עבורה גט. **"וכתב לה שטר מתנה עליו, כיון שזכת בעבד זכת בגט"**. זה נקרא בגמרא גיטה ועבדה באים כאחד. **"כיון שזכת בעבד זכת בגט ונתגרשה אם היה כפות"**. אם הוא קשור –

ר' יצחק: אין לו את הבעיה של חצר המהלכת.

ר' יואל אשר: כן, כן.

ר' יצחק: היא... **"ואם אינו כפות"**, עבד הרי צריך להיות לא כפות.

ר' יואל אשר: אבל **"וניעור"**, הוא ער – היא קנתה את העבד, **"ואינה מגורשת עד שיגיע הגט לידה"**, העבד עוד יצטרך למסור לה, אם עשו אותו שליח, כלומר –

ר' יצחק: אינני יודע אם עבד יכול להיות שליח.

ר' יואל אשר: צריך פשוט... לא, היא יכולה לקחת אותו בעצמה. הוא מונח עליו. היא יכולה לקחת אותו מידו. אז בוודאי יהיה טוב.

הלכה י"ז: גט על עבד שאינו כפות

ר' יואל אשר: אם הוא קשור ואין לו

ר' יצחק: את הבעיה של חצר המהלכת. אהה.

ר' יואל אשר: כן, כן.

ר' יצחק: היא... **"ואם אינו כפות"**,

ר' יואל אשר: עבד צריך להיות,

ר' יצחק: לא כפות,

ר' יואל אשר: אבל **"וניעור"**, והוא ער – אז היא קנתה את העבד, **"קנת העבד ואינה מגורשת עד שיגיע הגט לידה"**, העבד יצטרך אחר כך למסור לה, אם עשו אותו שליח,

שקלא וטריא: גדר "עד שיגיע הגט לידה" בעבד

ר' יצחק: או... אינני יודע אם

ר' יואל אשר: עבד יכול להיות שליח. צריך פשוט... אולי היא יכולה לקחת אותו בעצמה מ... הוא מונח עליו, היא יכולה לקחת אותו מידו, אז בוודאי יהיה טוב, לא?

ר' יצחק: אינני יודע, צריך לתת את הגט.

ר' יואל אשר: עבד אינו יכול לתת גט,

ר' יצחק: הוא אינו יכול להיות שליח. לא, העבד אינו נותן אותו,

ר' יואל אשר: הוא מונח על העבד,

ר' יצחק: הניחו אותו על ראשו.

ר' יואל אשר: הדביקו אותו על הראש. לא... אה! **"שיגיע לידה"** כמו שהוא נתן אותו לה, אינני יודע. זה מעניין כך.

ר' יצחק: לא, צריך שתהיה בבת אחת הנתינה והנטילה שלה? לא. לא, כמו קודם, בכל הדרגות, **"שיגיע לידה"**. הוא זרק והגט מגיע. אני באמת לא יודע. לא, שם, מה שזרק – זה משום שהלך לרשות טובה. נו, הוא זרק דרך העבד. אינני יודע, אין לי תירוץ. **"עד שיגיע לידה"**,

שיטות המגיד משנה והרשב"א

ר' יואל אשר: אומר המגיד משנה הקדוש:

ר' יצחק: "נראה שהוא סובר שאם נטלתו היא מן העבד נתגרשה". כך הבין מלשון הרמב"ם. הרשב"א מסתפק שמא צריך הוא לחזור ולתת לה את הגט בנפרד.

ר' יואל אשר: אה, מעניין. הרמב"ם לא אמר שהוא... שהוא צריך לתת לה ממש לתוך הידיים.

ר' יצחק: הוא כן אמר, לגבי מחובר לקרקע, הרמב"ם אומר בבירור כבר בפרק הראשון שהוא צריך לתת לה **"ולא שתטלנו ממנו"**. *אבל השאלה היא: הוא נתן אותו על העבד, העבד הוא רק כמו מכונה, הוא נוסע. זה... הרמב"ם משמע כך, כי כל הלשונות של "שיגיע לידה" פירושם המשך של המעשה.*

הלכה י"ח: קנין גט יחד עם חצר

ר' יצחק: "וכן", בדומה לחצר – כמו בעבד, כך גם בחצר,

ר' יואל אשר: "נתן הגט בחצירו ומכר לה החצר", הוא מכר לה את החצר, **"או נתנה לה"**, או נתן לה את החצר במתנה, **"כיון שקנת החצר"**, כיצד קנתה את החצר? באחת מהדרכים שבהן קונים חצר, **"בשטר או בכסף או בחזקה"**, אז **"נתגרשה"**, כי אז קנתה את החצר יחד עם הגט.

ר' יצחק: טוב מאוד. עד כאן הלכות גירושין פרק ה'.